

Leo Taksilis - Biblijos linksmybės

L. Taksilis ir „Biblijos linksmybės“

1. Pasaulio ir žmogaus sukūrimas

2. Pirmųjų tėvų nupuolimas

3. Trumpa pirmųjų žmonių istorija

4. Angelų nuotykiškai žemėje

5. Visuotinis tvanas

6. Teisuolis Nojus ir dievo palaimintoji Jo ainija

7. Dorybingas patriarcho Abraomo gyvenimas

8. Šventasis mūsų protėvis Lotas

9. Dievobaimingosios istorijos apie Abraomą pabaiga

10. Šventasis protėvis Izaokas ir dievo jam duoti vaikai

11. Šventasis protėvis Jokūbas ir nedorasis jo brolis Ezavas

12. Nepaprasta Juozapo Egiptiečio karjera

13. Dievobaimingas Juozapo kerštas

14. Išmintingas Juozapo valdymas Egipte

15. Naujas viešpaties dievo numylėtinis šventasis dievaregys Mozė

16. Dievobaimingoji istorija apie dešimt Egipto bausmių
17. Keturiasdešimt metų trukęs žydų bastymasis dykumoje
18. Kunigų knyga
19. Skaičių knyga
20. Atkartoto įstatymo knyga
21. Teisiojo izraelitų vado Jozuės šventi žygdarbiai
22. Dievobaimingas izraelitų teisėjų istorijos įvadas
23. Šventieji teisėjai Jeftė ir Samsonas
24. Dievobaiminga vieno Levito istorija
25. Jaudinanti Jėzaus Kristaus pramotės Rūtos idilė
26. Šventasis pranašas Samuelis
27. Dievo pateptojo karaliaus Sauliaus įžengimas į sostą ir vainikavimas
28. Karaliaus Sauliaus bedievybė ir gailestingojo dievo bausmė
29. Šventoji legenda apie šaunųjį Dovydą, nugalėjusį bedievį Galijotą
30. Kova dėl karaliaus sosto ir vadovaujanti viešpaties dievo dešinė
31. Liūdnas bedievio Sauliaus galas
32. Karaliaus Dovydo įžengimas į sostą ir šlovingas jo viešpatavimas
33. Romantiškas šventojo Dovydo, žydų pranašo ir karaliaus, nuotykis
34. Paskutinės dienos ir šventa mirtis amžiną atilsį karaliaus Dovydo
35. Dieviškos išminties pilnas jo didenybės Saliamono karaliavimas
36. Aukščiausias biblinės išminties pavyzdys
37. Izraelio ir Judo karalių istorija
38. Karingi griausmavaldžio pranašo Elijo žygdarbiai
39. Didžiai stebuklingas pranašo Elisiejaus gyvenimas ir Izraelio karalystės galas
40. Judo karalystės žlugimas

41. Tobijo ir Juditos šventos bei romantiškos istorijos
42. Pranašas Danielius ir jo šventi memuarai
43. Nauji pranašai ir seni stebuklai
44. Daugel kančių patyręs Jobas ir vargšas pranašas Jona
45. Šaunieji broliai Makabiejai

L. TAKSILIS IR „BIBLIJOS LINKSMYBĖS“

Gabrielis Antuanas Žoganas Pažesas (1854-1907), kilęs iš Marselio, trumpu laiku išgarsėjo keliais savo literatūriniais veikalais, kandžiai pajuokiančiais religiją ir bažnyčią. Jaunystėje jį auklėjo jėzuitai; jam buvo atviras didžios bažnytinės veiklos kelias. Bet jis paliko savo mokytojus ir auklėtojus ir ėmė energingai demaskuoti jų šventeiviškumą, melagingumą ir veidmainybės kauke pridengtą savanaudiškumą. 1879m. pasirodė pirmoji Pažeso - Taksilio antireliginė knyga „*Šalin birietus*“ (birietai-apeiginė dvasininkų kepuraitė). Per kitus penkerius metus jis sukūrė dar keliolika šaišių kūrinių („*Popiežiaus Pijaus IX meilės nuotykių*“, „*Šventieji pornografijos mėgėjai*“, „*Bordžijos šeima*“, „*Jėzuito sūnus*“, „*Nuodytojas Leonas XIII ir penki milijonai kanauninkų*“ ir kt.). L. Taksilis buvo puikiai susipažinęs su religijos ir bažnyčios istorija, su tikroju religinio mokymo turiniu ir prasme. Jis vykusiai panaudojo tas žinias satyriniuose kūriniuose ir pamfletuose dvasiniam marui demaskuoti.

Sveikai protauti sugebantys žmonės religiją visada matė tikroje šviesoje - kaip dvasios nuodus, kaip pirmųkščio tamsumo, grubių prietarų ir žiauraus ilgaamžio žmonijos sąžinės prievartavimo padarinį.

1884 m. balandžio mėn. popiežius Leonas XIII kreipėsi į tikinčiuosius laišku, pavadintu pirmaisiais dviem jo žodžiais: „*Žmonių giminė*“. Šiame laiške popiežius šaukė į ryžtingą kovą prieš bedievybę,

prieš visus, kas nepripažįsta vadovaujamo Romos katalikų bažnyčios vaidmens. Bedievybę ir apskritai laisvamanybę popiežius paskelbė „*tamsybių kunigaikščio*“ - velnio - darbu, jo priemone, jo neapykantos krikščionims išdava. Popiežiaus enciklika buvo savotiškas reakcijos jėgų telkimas į žygį prieš ateizmą ir laisvamanybę.

Ir koks buvo profesionalių religijos gynėjų džiaugsmas, kai jie sužinojo, kad Leono XIII enciklika paveikė ir vieną aršiausių to laiko laisvamanių - prancūzų žurnalistą Gabrielį Pažesą, pasirašinęjantį L. Taksilio pseudonimu.

Ir štai įvyko kažkas neįtikėtina: šis bažnyčios prakeiktas „*bedievis*“, „*atskalūnas*“, bjaurus „*burnotojas*“ prieš bažnyčią ir tikėjimą atėjo pas vieną Paryžiaus kunigą ir, parpuolęs ant kelių, verkdamas maldavo vėl priimti jį į katalikų bažnyčios prieglobstį, kurio jis taip lengvabūdiškai buvo išsižadėjęs. Atgailaujantis nusidėjėlis prašėsi dovanojamas. Jis karčiai apgailestavo savo nuodėmes ir prašė apginti jį nuo velnio, kurio kurstomas buvo „*sukilęs prieš dievą*“, pasitraukęs iš brangiosios tikinčiųjų bendruomenės. Taksilis pasisakė artimai bendravęs su velniu, žadėjo atskleisti visas velnių veiklos paslaptis, papasakoti, kaip velniai gundą žmones.

Aukštieji katalikų bažnyčios dvasininkai pasiūlė Taksiliui nukreipti savo talentingą plunksną prieš laisvamanybę, ginti religiją ir bažnyčią. Atgailaujantis nusidėjėlis su didžiausiu malonumu sutiko tai daryti ir tapo uoliu katalikų veikėju. Su fanatiška neapykanta pliekė jis laisvamanybę ir žmonių atsimetimą nuo bažnyčios.

Taksiliui pavyko „*išplėšti iš velnio nagų*“ ir „*sugrąžinti prie dievo*“ keletą žmonių, jų tarpe kažkokią Dianą Vogan. Ši mergina jau gimdama buvusi sužieduota su velniu Asmodėju. Tikintieji be galo džiaugėsi sužinoję, kad Dianą Vogan pavyko išvaduoti iš velnio nagų ir sugrąžinti į krikščionybę. Aukštieji bažnyčios dvasininkai stengėsi savo laiškais padrašinti Dianą, pasiryžusią žengti baisingą žingsnį - nutraukti santykius su galingu ir kerštingu velniu. Pats popiežius Leonas XIII per kardinolą Paročį atsiuntė jai savo „*tėvišką palaiminimą*“.

Taksilį, taip triukšmingai propaguojantį religiją ir bažnyčią, taip vaizdžiai piešiantį velnio pinkles, globojo labai įtakingi žmonės, jų tarpe ir pats popiežius Leonas XIII. Jis netgi suteikė Taksiliui audienciją Vatikano rūmuose ir leido jam pabučiuoti savo šventąją šliurę. Naująjį kovotoją už religiją popiežius pagyrė. Jis maloningai pasakė Taksiliui su ypatingu atsidėjimu skaitęs jo knygas ir palaimino tą religijos rėmėją tolesniems sunkiems žygiams kovoje prieš bedievybę.

O po to... po to kilo baisus skandalas. 1897 m. balandžio 19 d. Gabrielis Pažesas - Taksilis gausiame susirinkime Paryžiaus Geografų draugijos didžiulėje salėje plačiai ir vaizdingai papasakojo, kaip jis dvylika metų apgalvotai ir nuosekliai mistifikavo religijos tarnus, kaip žingsnis po žingsnio vis labiau išpūsdavo ir įvairindavo savo prasimanymus, matydamas, kad net pačias neįtikimiausias jo fantazijas susižavėję priima už gryną pinigą popiežius, kardinolai ir visa katalikiškoji dvasininkija. Demaskuojamas kalbas pasakė ir Taksilio bendražygiai, su kuriais jis kartu vykdė tas mistifikacijas. (Paaiškėjo, kad „*mis Diana Vogan*“ yra visiškai pramanyta asmenybė: jos vardu rašė pats L. Taksilis.) Dvasininkų kompromitacija buvo milžiniška.

Puikus prancūzų publicistas, satyrinio pamfletų meistras Anri Rošforas (1831-1913) ta proga rašė:

„*Šventasis tėvas, maloningai priėmęs mistifikatorių privačioje audiencijoje, negali sakyti, kad jis čia niekuo nedėtas. Šis pokštas visiškai sugriauna popiežiaus neklaidingumą, kurį jis paskelbė nepajudinama dogma. Jau jeigu šventasis tėvas neperprato, kokį pokštą jam iškrėtė jo lankytojas, tai kas belieka iš tos dieviškosios institucijos, kuria, dievobaimingų katalikų požiūriu, esanti*

pagrįsta apaštalo Petro įpėdinių galybė? L. Taksilis tyčiojosi iš popiežiaus ir krikščionybės, bet juk ir šventasis tėvas tyčiojasi iš mūsų... Viena iš dviejų: arba tas šventasis ir neklaidingas popiežius yra toks pat „neklaidingas“ kaip ir mes visi - tuomet jam reikia tučtuojau atsisakyti nuo sosto... Arba jei popiežius tikrai neklaidingas, vadinasi, jis su pajuoka veikė išvien, panaudojo jį savanaudiškiems tikslams - tuomet reikia įsakyti žandarams suimti šventąjį tėvą už piknaudžiavimą žmonių pasitikėjimu ir už šantažą.“

1897 m. birželio mėn. L. Taksilis išleido jau seniai ruošiamą knygą, pavadintą „*La Bible amusante*“ - „*Biblijos linksmybės*“. Knygos pradžioje Taksilis įdėjo satyrinį kreipimąsi į Leoną XIII. Kreipimesi jis, tarp kitko, rašė:

„Šventasis tėve! Kalbama, kad po šių metų balandžio 19 dienos jūs esate nebepatenkintas dvidešimtaisiais savo švento viešpatavimo metais. Netikėta mano juokaujamos mistifikacijos atomazga, sako, jus įsiutino nelyginant paprastą mirtingąjį. Na, žinoma! Susivokti, kad tau ištikus dvylika metų muilino akis... laisvamanis - aišku, baisiai nemalonu neklaidingajam visur esančio ir visagalio dievo atstovui... Matyti, kaip ši komiška padėtis darosi plačiai žinoma visam pasauliui, - štai kas užvis nemaloniausia...“

...Turiu jus paguosti. Bedievybės banga kasdien didėja... Ne kartą man teko su giliu sielvartu konstatuoti, kad žmonės mažai bežino išganingas Abraomo, Izaoko, Jokūbo, Juozapo, Mozės, Samsono, Dovydo, Saliamono ir kitas istorijas. Retai kas iš mūsų amžininkų turi šiokią tokią supratimą apie visas tas įžymias ir aukštai gerbiamas biblines asmenybes. Tai grėsmingas reiškinys. Teisingasis dangau! Kur mes nueisim, jei bus užmiršti dievobaimingi Biblijos anekdotai, visi tie užrašai, kuriuos kadaise išburkavo dieviškasis balandis - šventoji dvasia? Štai kodėl aš dabar pats imuosi ruošti naują šventojo rašto leidimą. Stengsiuosi, kad knyga būtų kiek galima patrauklesnė...“

Nesiimu tvirtinti, kad „Biblijos linksmybės“ prisidės prie religijos sustiprinimo. Atvirkščiai, ji paaiškins skaitytojams, kuo ir kodėl nereikia tikėti.“

Savo knygoje L. Taksilis smulkiai išnagrinėjo tą padriką, amoralią, senovės tautų fantazijų ir žydų legendų kompiliaciją, kuri sudaro Biblijos Senąjį testamentą. Kaip žinoma, religijos šalininkai vadina Bibliją „*šventuoju raštu*“. Jie sako, kad Biblijoje išdėstytas istorijas ir pamokymus įkvėpusi šventoji dvasia, kad visa tai padiktavęs dievas specialiai parinktiems žmonėms, tariamai rašiusiems visus tuos dalykus. Autoritetingiausi krikščionybės „*tėvai ir bažnyčios daktarai*“ taip kalbėjo apie Bibliją: „*Kiekvienas dievo įkvėptas raštas yra naudingas*“ (II Timotiejaus laiškas 3, 16); „*Šventosios dvasios įkvėpti kalbėjo šventi dievo žmonės*“ (II Petro laiškas 1, 21); „*Visa tai parašė ne vergai, bet visų viešpats - dievas*“ (Jonas Auksaburnis); „*Visų pranašų ir apaštalų lūpomis kalba viešpats*“ (šv. Grigalius); „*Šventojo rašto autoritetas didesnis negu visos žmogaus proto jėgos*“ (šv. Augustinas).

Tačiau, kaip nustatė mokslinė Biblijos kritika, Biblijoje mechaniškai surankiotos senovės legendos - dažnai vien apie pramanytus ir mitinius asmenis ir atsitikimus, visada pagražintus nežabota fantazija. Joje yra senų laikų taisyklių, įsakymų, pamokymų ir posakių; yra gamtos reiškinių ir pasaulio sandaros aiškinimų. Visa tai sukurta tolimos praeities žmonių žemu sąmonės lygiu, pagal jų labai primityvų savęs pačių ir juos supančios gamtos supratimą. Visa tai rašė toli gražu ne genialūs žmonės.

L. Taksilis atliko didžiulį ir labai reikalingą darbą: išdėstė svarbiausių, labiausiai tikintiems žmonėms žinomų „*šventų*“ istorijų turinį, parodė prieštaravimus, išryškėjančius įvairiuose

bibliniuose variantuose, atskleidė jų antimoksliskumą ir legendariškumą, antimoralinę, neretai papiktinančią prasmę. Savo darbui jis panaudojo Bibliją kritikavusių rašytojų veikalus: Romos imperatoriaus Julijono Filosofo, anglų rašytojo lordo Bolingbroko, prancūzų filosofo - švietėjo Voltero ir kt.

Vis dėlto L. Taksilis norėjo pateikti skaitytojams lengvai skaitomą, linksmą knygą. Jo veikale netrūksta kandaus sarkazmo, aštrios ironijos, nuoširdaus pasipiktinimo. Biblinius siužetus jis dėsto vadinamųjų religinių - dorovinių veikalų įprastiniu stiliumi, teologų nustatytu per ilgus amžius. Taigi Taksilio kūrinys kartu yra ir taikli parodija, dar ryškiau parodanti „šventojo rašto“ menkystę.

Autorius su neišsenkamu humoru gvildena Biblijos nesąmones ir prieštaravimus. „*Biblijos linksmybių*“ vertė ta, kad autorius smulkiai išanalizuoja pagrindines biblinės legendas. Ateistas, skaitydamas šią sąmojingą ir patrauklią L. Taksilio knygą, ras daug medžiagos.

Knyga aprūpinta paaiškinamomis pastabomis. Vietoje autoriaus dažnai praktikuojamo laisvo Biblijos tekstų atpasakojimo pateikiamos autentiškos Biblijos citatos su tiksliais Biblijos knygų perskyrimų ir eilučių nuorodomis; pakeisti, o kai kuriais atvejais visai pašalinti pasenę arba abejotini duomenys. Vietomis autoriaus mintys ir argumentai laisvai dėstomi, ypač tada, kai knygą reikėjo labiau priartinti prie šių laikų skaitytojo. Taip pat knyga suskirstyta į smulkesnius skyrius (originale yra 15 skyrių).

1 SKYRIUS

Pasaulio ir žmogaus sukūrimas

Dievas buvo visada. Pradžioje jis buvo vienas. Be jo, pasaulyje nebuvo nieko. Beje, nebuvo nė jokio „*pasaulio*“. Dievas tuomet vadinosi „*elohim*“. Tokį garbingą vardą jam duoda hebrajiškas Pradžios knygos tekstas. Keistoka, kad Biblija taip vadina visiškai vienišą poną.

Moksliniai Biblijos tyrinėjimai parodė, jog daugelis bibliinių tekstų yra ne kas kita, kaip įvairūs, gana padrikai sudėliotų, kaip reikiant neatrinktų ir nesuredaguotų legendų variantai. Šiems pasakojimams, tarp kitko, būdinga dar ir tai, kad dievas vadinamas „*elohim*“ (bendriniis daiktavardis „*dievai*“, vartojamas Pradžios knygos pirmame perskyrime) ir „*jahve*“ (tikrinis senovės žydų dievo vardas, vartojamas antrame perskyrime, pradedant ketvirta eilute, o šioje knygoje dažniausiai pakeičiamas labiau įprastiniu „*Jehova*“).

Mokslinė Biblijos kritika surado keletą vienas kitam prieštaraujančių šaltinių, iš kurių sudarytas Pradžios knygos ir kitų Biblijos knygų turinys. Vienas iš tų šaltinių vadinasi jahvistiniu, antras - elohistiniu. Biblijos vertimuose iš hebrajų kalbos šie skirtingi dievų pavadinimai perteikti šitaip: elohim - dievas, jahvė - viešpats, jahvė eloha - viešpats dievas.

Skaitytojui reikia žinoti, kad L. Taksilis pasakoja apie pasaulio sukūrimą tokia tvarka, kaip šis dalykas dėstomas bažnytiniuose šventosios istorijos vadovėliuose. Tuo tarpu Biblijoje yra du labai skirtingi pasakojimai apie pasaulio ir žmogaus sukūrimą. Vienas iš jų pateikiamas pirmame

Pradžios knygos perskyrime, antras - antrame perskyrime, pradedant ketvirta eilute.

Taigi „*elohimas*“, o taip pat „*jahvė*“, „*sabaotas*“, „*ado - najus*“, kaip jis minimas įvairiose Biblijos vietose, nuobodžiavo savo paties chaose. Biblija šį chaosą vadina „*tohu bohu*“; laisvai išvertus, bus: „*tikras kratinyš*“.

„*Tohu (va) bohu*“ - hebrajiškas pirmykščio chaoso pavadinimas. Pažodžiui - „*dyka (ir) tuščia*“.

Jahvė nuobodžiavo savo paties chaose

Kadangi amžinybė yra be galo ilga, tai „*elohimai*“, reikia manyti, pranuobodžiavo milijardų milijardus amžių. Galų gale dievui (vadinsime jį toliau šituo įprastiniu vardu) dingtelėjo mintis: jeigu jau jis yra dievas ir visagalis, tai nedera jam ilgėtis ir nuobodžiauti, bet reikia ką nors veikti. Senis nutarė imtis kūrybos.

Iš tikrųjų jis būtų galėjęs viską sukurti vienu užsimojimu. Bet ne, jis nusprendė neskubėti: „*viskas savo laiku*“. Tad pradžia jis sukūrė tik dangų ir žemę. Teisingiau pasakius, medžiaga atsirado savaime, išreiškus jam savo valią. Tiesa, ta medžiaga kol kas buvo beformė, padrika, dar „*tikras kratinyš*“ ir kiaurai šlapia. „*O žemė buvo dyka ir tuščia, ir tamsybės buvo ant gelmių, ir Dievo dvasia sklendeno ant vandenių*“, - sakoma Pradžios knygos pirmo perskyrimo antroje eilutėje.

Iš skaitančiojo Bibliją nereikalaujama suprasti, ką tai reiškia.

Stengdamiesi išaiškinti šią keistą Pradžios knygos pastabą, krikščionių teologai čia minimą „*dievo dvasią*“ jau seniai panaudojo patvirtinti savo teiginį, kad be dievo tėvo ir dievo sūnaus esąs dar ir trečiasis švenčiausios trejybės asmuo - dievas šventoji dvasia. Ši šventoji dvasia nužengusi ant mergelės Marijos, kuri tokiu būdu „*pradėjusi iš šventosios dvasios*“ ir pagimdžiusi mitinį Jėzų.

Šventoji dvasia nužengusi ant Jėzaus „*kūnišku pavidalu, kaip balandis*“ (Luko 3, 22). Balandis piešiamas krikščionių religiniuose paveiksluose, vaizduojančiuose triasmenį dievą: tėvas ir sūnus sėdi, o balandis plevena viršum jų. Toliau savo knygoje L. Taksilis, turėdamas galvoje teologų teigimą, jog Biblija esanti šventas veikalas, kurį, šventosios dvasios įkvėpti, parašę įvairių bibliinių knygų autoriai, dažnai vartoja satyrine prasme žodį „*balandis*“, pažymėdamas juo „*šventąją dvasią*“.

Vis dėlto dievui, kuris, ėmėsis darbo, nenorėjo pridaryti klaidų, prireikė šviesos. Sprendžiant iš to, kas pasakyta toliau, pirmesniais amžiais jis sėdėjo visiškoje tamsoje. Laimė, jam nebuvo pavojaus atsitrenkti kakta į ką nors kieta, kadangi aplinkui nieko nebuvo.

„*Tepasidaro šviesa, - įsakė dievas. - Ir pasidarė šviesa*“ (Pradžios 1, 3). Kas tai buvo per šviesa? To Biblija nepasako. Ji tiesiog pažymi; „*Ir dievas matė, kad šviesa buvo gera*“. Vadinasi, dievas buvo patenkintas šiuo savo pasiekimu. Visų pirma jis pasistengė „*atskirti šviesą nuo tamsybių*“. Ir vėl bergždžiai mėgintum suprasti, ką tai reiškia. „*Ir praminė (dievas) šviesą diena, o tamsybės naktimi; ir pasidarė vakaras ir rytas, pirmoji diena*“ (Pradžios 1, 5).

Ir pasidarė šviesa

Po to senis ėmėsi kurti... atspėkite, ką? Vėl dangų!

Šią Biblijos vietą teologai mėgino aiškinti taip: esą dievas iš pradžių sukūręs dangų kaip „*dangaus karalystę*“; antrąsyk dievas kūręs „*regimąjį*“ dangų dangaus „*tvirtumos*“ pavidalu. O iš tikrųjų čia Biblija pateikia minėtų dviejų skirtingų mitų apie pasaulio su kūrimą kratinį.

Štai kaip šventoji knyga aprašo šią pakartotinio dangaus sukūrimo operaciją: „*Ir dievas padarė tvirtumą, ir atskyrė vandenį, kurie buvo po tvirtuma, nuo buvusių viršuje tvirtumos. Ir taip įvyko. Ir*

praminė dievas tvirtumą dangumi; ir pasidarė vakaras ir rytas, antroji diena“ (Pradžios 1, 7-8).

Šis pasakojimas apie vandenį „viršuje“ tvirtumos ir „po“ tvirtuma atspindi grubius visų pirmykščių tautų paklydimus. Sutinkamai su senais įvaizdžiais, dangus - tai kažkas masyvaus, tvirto; iš čia ir pavadinimas „*tvirtuma*“. Buvo tikima, kad anapus tos tvirtumos esanti milžiniška vandens talpykla, kurios dugnas - dangus. Dabar kiekvienas raštingas žmogus žino, kad lietus - tai išgaravęs vanduo. Vandens garai tirštedami sudaro debesis, iš kurių drėgmė kritulių pavidalu krinta ant žemės paviršiaus. Bet kitados buvo manoma, kad lietus - tai vanduo, varvęs iš viršutinės vandens talpyklos pro specialiai įtaisytas angas. Ši nuomonė, dabar sukelianti vien ironišką apgailestavimą, laikėsi gana ilgai. Taip galvojo visi pirmųjų krikščionybės amžių teologai.

Atmosferos sukūrimas

Didžiausias religinis autoritetas, laikomas vienu iš „*bažnyčios tėvų ir daktarų*“, šventas Augustinas (354 - 430) savo homiletinio veikalų „*Apie Pradžios knygą*“ X skyriuje rašo: „*Tvirtumos pavadinimas neverčia mus būtinai galvoti, kad dangus stovi nejudamai, nes tvirtuma vadinasi tvirtuma, reikia manyti, ne dėl to, kad ji nejuda, bet dėl to, kad ji yra tvirta - ar tai pati savaime, ar dėl to, kad ji atskiria viršutinius vandenį nuo apatinių.*“ „*Antra vertus, - stengiasi pateisinti savo nemokšišumą šventasis rašytojas, - leisti į tokių klausimų nagrinėjimą aš dabar neturiu laiko; nevertėtų dėl šito gaišti ir tiems, kuriuos mes norime pamokyti jų pačių sielos išganymui ir deramai mūsų bažnyčios naudai*“. Kitas, irgi neabejotinas bažnyčios autoritetas, šventas Bazilijus, Kapadokijos Cezarėjos arkivyskupas (330 - 379), laikydamasis tos pačios nuomonės, sako: „*Tvirtumos pavadinimas (graikiškai „stereoma“)* šventraštyje vartojamas ten, kur kalbama apie ką nors labai tvirta“. Savo teiginį jis paremia kitomis Biblijos vietomis: Psalmė 17, 3, kur dievas vadinamas „*tvirtuma*“; Psalmė 150, 1, kur minima dievo „*galybės tvirtuma*“. Biblijoje yra labai daug vietų, kur teigiama, kad dangus esąs tvirtas, kietas. Jobo knygoje (37, 18) pasakyta: „*Tu, rasi, statei su juo dangų, kurs yra stipriausias, tarsi iš vario nulietas?*“ Dievas „*palenkė dangų ir*

nužengė“ (II Karalių 22, 10); dievas „ištiesia dangų kaip apdangalą“ (Psalmė 103, 2).

Eikime toliau. Trečią dieną dievas paskyrė darbui, kurio vaisiai buvo vertingesni už pirmesnius. Jis nukreipė savo žvilgsnį į žemutinius vandenis ir tarė patsai sau, kad būtų naudinga juos sutelkti, idant galėtų iškilti sausumos dalys. Vandenys klusniai pripildė duburius, kurie akimirka atsirado tam reikalui. Lygiai taip pat akimirka susidarė sausumos plotai, iškilimai, nuo kurių vanduo ėmė tekėti upeliais ir upėmis į jūras ir ežerus.

„Ir dievas praminė sausumą Žeme, o susirinkusius vandenis praminė jūromis. Ir dievas matė, kad tai buvo gera“ (Pradžios 1, 10).

Sausumų ir jūrų sukūrimas

Reikia pastebėti, kad senis apskritai būdavo patenkintas savo darbu.

- Žiūrėk tu man, - šūktelėdavo jis, matyt, kas kartą, - ir kaip man neatėjo į galvą imtis viso to anksčiau...

Tą dieną jis buvo taip patenkintas savo sausumomis ir jūromis, kad įsigeidė dar ką nors padaryti, prieš užeinant nakčiai. „Ir tarė: Žemė teišželdina žaliuojančias žoles, duodančias sėklą, ir vaisinius medžius, duodančius vaisius pagal savo veislę, kurių sėkla būtų juose pačiuose, ant žemės! Ir taip įvyko“ (Pradžios 1, 11).

Medžių ir augalų sukūrimas

Nebežinai žmogus nė kaip žavėtis šia nuostabia kūrėjo išmintimi! Kruopštesniam, apdairesniam būti neįmanoma. Tik pagalvokite, kas būtų pasidarę žemėje, jeigu dievas būtų prisodinęs vaismedžių, duodančių vaisius ne pagal savo veislę! Dėkokime rūpestingajam dievui, kad jis nesutvėrė mums obelių, auginančių apelsinus, apelsinmedžių, auginančių kriaušes, o kriaušių, auginančių agrastus. Tai bent būtų buvusi painiava!

Kai žemė pakluso ir išaugo obelys, vedančios ne ką kita, kaip tik obuolius, dievas dar kartą „*matė, kad tai buvo gera. Ir pasidarė vakaras ir rytas, trečioji diena*“ (Pradžios 1, 12-3).

Bet štai dar koks keistas dalykas: užtikrinus tinkamą šviesos tiekimą, jau buvo praėjusios trys dienos su rytais ir vakarais. Ir šita šviesa, kurią, dienai baigiantis, pakeisdavo nakties tamsybės, švietė gimstančiam pasauliui be jokio matomo šaltinio: apie jokią Saulę dar nebuvo kalbos. Jos tiesiog dar nebuvo. Šis triukas vertas ilgos citatos iš Biblijos:

„Dievas vėl tarė: Tepasidaro žiburiai dangaus tvirtumoje ir teatskiria dieną ir naktį, ir tebūna ženklais, ir te - pažymi laikus ir dienas ir metus; Ir tegul jie žiba dangaus tvirtumoje, kad apšviestų žemę. Ir taip įvyko. Taigi dievas padarė du didžiuosius žiburius: didesnį žiburį dienai valdyti ir mažesnį žiburį naktiai valdyti, taipgi ir žvaigždes. Ir jis jas patalpino dangaus tvirtumoje, kad žibėtų viršuje žemės. Ir valdytų dieną ir naktį, ir atskirtų šviesą nuo tamsybių. Ir dievas matė, kad tai buvo gera. Ir pasidarė vakaras ir rytas, ketvirtoji diena“ (Pradžios 1, 14-19).

Dievas padarė du didžiuosius žiburius danguje

Jokios abejonės, ar ne? Kalbama apie Saulę ir Mėnulį. Vadinasi, pasak Biblijos, para jau buvo suskirstyta į dieną ir naktį, prieš pasirodant Saulei, kurią dievas „suvėrė“ ketvirtą dieną po to, kai jau buvo šviesa.

Kodėl šventoji dvasia padiktavo Mozei šią absurdiškiausią kvailystę apie Saulę ir šviesą? Tai aiškintina labai paprastai: iki XVII amžiaus pabaigos net mokslininkai buvo tos nuomonės, kad Saulė pati nešviečia, bet tik „praleidžia“ šviesą, kuri egzistuojanti savaime. Net įžymusis prancūzų mąstytojas Rene Dekartas šiuo klausimu klydo.

Mokslas turi būti dėkingas danų astronomui Olafui Remeriui (1644 - 1710), atskleidusiam svarbią tiesą, visiškai priešingą Biblijos nurodymams: šviesą, kurią mes gauname, teikia Saulė, ir tai ne akimirkos vyksmas. Remeris nustatė šviesos greitį, apskaičiavęs - ir dabar tai ne kartą įrodyta, - kad Saulės šviesa pasiekia Žemę per 8 minutes ir 18 sekundžių, atseit, šviesos greitis per sekundę - beveik 300 tūkstančių kilometrų. Šį atradimą jis padarė stebėdamas ir studijuodamas mūsų Saulės sistemos planetos Jupiterio palydovų užtemimus. Remeris tada gyveno Prancūzijoje ir apie savo atradimus perskaitė pranešimą Paryžiaus akademijoje 1675 metų lapkričio 22 dieną.

Tas, kas rašė šias Biblijos eilutes, žinoma, ničnieko nenusimanė astronomijoje. Tačiau dievas juk ir tuo metu, kai buvo rašoma Biblija, turėjo viską žinoti.

Krinta į akis ir tai, koks menkas, pasak Biblijos, žvaigždžių vaidmuo pasaulio sukūrimo programoje. „*Du didieji žiburiai*“ - tai Saulė ir Mėnulis. Mėnulis - menkutis mūsų Žemės palydovas! Obskurantiškoji knyga nė neįtaria, kad Mėnulis, Žemė ir net Saulė taip mažai tereiškia Visatoje! Netgi skaisčiai spindinti Saulė, tas svarbiausias mūsų pasaulio žiburys, yra tikrai kukli žvaigždė, viena iš dešimčių milijardų žvaigždžių milžiniškoje žvaigždžių sistemoje - mūsų

Galaktikoje. Šventasis autorius mato vien Žemę ir viską suveda į Žemę. Tuo tarpu Žemė - tai viena iš planetų. Ji sukasi aplink nedidelę palyginti žvaigždę. Šią žvaigždę - mūsų Saulę, kuri 1 300 000 kartų didesnė už Žemę, - nemokša Pradžios knygos autorius padaro visiškai priklausomą nuo jos palydovo - Žemės.

Naivių bibliinių fantazijų autorius apstulbtų, prisikėlęs iš numirusių mūsų laikais. Akys iššoktų jam ant kaktos, perskaičius bet kurią populiariosios astronomijos knygą arba patekus į astronomijos observatoriją, pasižiūrėjus pro gerą teleskopą į kalnus Mėnulyje, į dėmes Saulėje, į Jupiterio palydovus ir kitus dangaus kūnus, kuriuos dievas tariamai įtaisęs „*dangaus tvirtumoje*“.

Grįžkime prie Biblijos.

„Dievas dar tarė: Vandenyms teišduoda plaukiojančias gyvas esybes ir sparnuočius viršuje žemės po dangaus tvirtuma. Ir dievas sutvėrė dideles bangžuves ir visokias gyvas ir galinčias judėti esybes, kurias vandenyms išdavė pagal jų veislę, ir taipgi visus sparnuočius, kiekvieną pagal jo veislę. Ir dievas matė, kad tai buvo gera. Ir jis juos palaimino, tardamas: - Veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite jūros vandenį; ir paukščiai tesidaugina ant žemės. Ir pasidarė vakaras ir rytas, penktoji diena.

Dievas dar tarė: - Žeme teišduoda gyvas esybes, kiekvieną pagal jos veislę, galvijus ir slankiojančius gyvius ir laukinius žvėris, visus pagal jų veislę. Ir taip įvyko. Ir dievas padarė laukinius žvėris pagal jų veislę ir galvijus ir slankiojančius žemės gyvius pagal jų veislę. Ir dievas matė, kad tai buvo gera“ (Pradžios 1, 20-25).

Dievas sukuria gyvūnus

Puikiausia! Ir visagalis meistras, būdamas su rankomis, trynė jas iš pasitenkinimo. Tačiau prieš akis

- dar puikesni dalykai.

„Vis dėlto nė vienas iš šių gyvių nepanašus į mane, - pagalvojo jis. - Gaila! Juk mano tokia graži galva, nedidelės ausys, žvalus žvilgsnis, taisyklinga nosis ir - galiausiai - geri dantys. Tiesa, lengvai galėčiau sukurti veidrodį, kuriame matyčiau savo atvaizdą, bet, man rodos, kur kas geriau, jei atvaizdą atstoja panašus į tave padaras. Gerai! Reikia žemėje gyvio, panašaus į mane.“

Tuo metu, kai senis šitaip pats su savimi kalbėjosi, kelios ką tik jo sukurtos beždžionės vartaliojosi kūliais prie jo kojų.

„Jos kažkuo primena mane, - pagalvojo turbūt jis. - Bet dar ne tas. Jos visos turi uodegas, o aš - be uodegos. Tiesa, yra ir beuodegių, bet... Vis tiek ne tas!“ Beždžionės ir toliau vaipėsi, vartaliojosi. Tuomet dievas paėmė drėgnos žemės ir pradėjo lipdyti žmogų. Ar po to galima teigti, jog dievas yra tikrai dvasia ir neturi rankų?

Biblija taip pat sako, kad nulipdęs žmogų dievas „įkvėpė į jo veidą gyvybės kvapą, ir žmogus pasidarė gyva esybė“ (Pradžios 2, 7).

Dievas nulipdė žmogų

Pirmame Pradžios knygos perskyrime (27 eil.) yra viena neaiški vieta, kuri, berods, leidžia spręsti, kad pirmasis žmogus buvo hermafroditas (dvilytis) ir kad tik vėliau dievas „pataisė“ savo kūrinį. Moters sukūrimo klausimas iškyla tik antro perskyrimo gale, o pirmo perskyrimo dvidešimt septintoje eilutėje sakoma: „Ir sukūrė dievas žmogų pagal savo paveikslą, sukūrė jį patiną ir patelę pagal dievo paveikslą.“ Tai sakinyš, pažodžiui išverstas iš hebrajų kalbos. Jis ir buvo dingstis atsirasti gana paplitusiai legendai apie dievus - hermafroditus. Antra vertus, šį sakinį, kaip tik dėl jo

dviprasmiškumo, visuomet iškraipydavo geranoriai krikščioniškieji vertėjai.

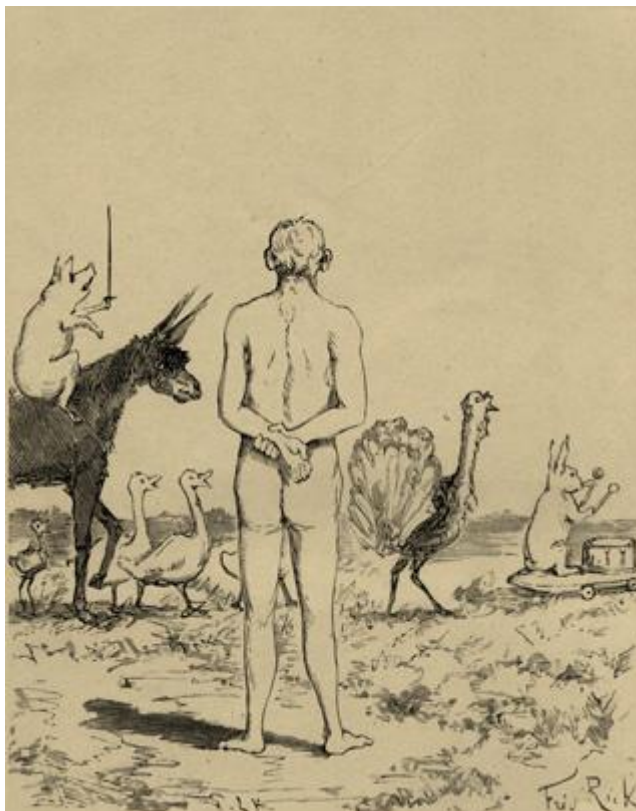
Lietuviškame J. Skvirecko Biblijos vertime dvidešimt septinta eilutė verčiama taip: „*Ir dievas sutvėrė žmogų į savo paveikslą; į dievo paveikslą jį sutvėrė; sutvėrė juodu vyriškį ir moteriškę.*“

Vis dėlto būtų neteisinga teikti per didelę reikšmę šiai biblinei fantazijai: Biblijoje yra daug ir kitų vietų, kurių ne tik nėra reikalo, bet ir neįmanoma suprasti. Verčiau grįžkime prie to, kas laikoma visų priimtu dalyku.

Ką tik sukūręs žmogų, dievas paskelbė jį esant gamtos karaliumi. Tučtuojau jis surengė jam visų gyvių apžiūrą. „*Viešpats dievas, padaręs iš žemės visus laukų gyvulius ir visus oro paukščius, juos atvedė prie Adomo, kad matytų, kaip jis juos pramins; nes kaip Adomas praminė kiekvieną gyvą esybę, tas ir yra jos vardas*“ (Pradžios 2, 19).

Pirmojo žmogaus vardas „*Adomas*“ pirmąkart sutinkamas Pradžios knygos antro perskyrimo dvidešimt penktoje eilutėje. Iki tos vietos Biblija kalba apie bevardį žmogų. Žodį „*Adomas*“ tyrinėtojai sugretina su hebrajų kalbos žodžiu „*adamach*“ - „*motina žemė*“. Taip vadinamas molis ir aplamai drėgnas raudonas dirvožemis.

Tai buvo, matyt, gana įdomus paradas. Net mokyčiausias gamtos tyrinėtojas vargu ar ryžtųsi šiuo atveju užimti Adomo vietą.

Žmogus apžiūri gyvius

„*Pripildykite žemę ir ją paverkite, - buvo pasakyta Adomui, - ir viešpataukite jūros žuvims ir dangaus paukščiams ir visiems gyvuliams, kurie juda žemėje*“ (Pradžios 1, 28).

Ne pro šalį pastebėti, kad, priešingai šiam dievo įsakymui, „*gamtos karalius*“ žmogus buvo priverstas kovoti - ir ne visuomet sėkmingai - su liūtais, tigris, lokiais, krokodilais, vilkais ir pan. Ne tiktai plėšrieji žvėrys mielai suėsdavo daugybę žmonių, bet visą žmoniją ir dabar tebekamuoja aibė nemalonių parazitų: blusos, utėlės, blakės, o taip pat ligas sukelią mikrobai.

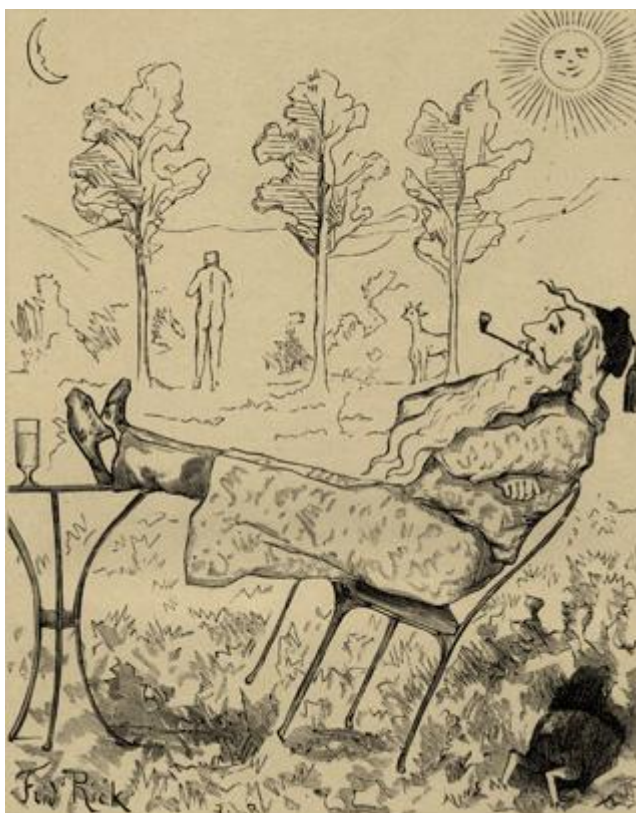
Gamtos karalius

Be to, dievas, sukūręs plėšriuosius žvėris, mėgstančius žmogieną, pačiam žmogui įsakė būti vegetaru. Cituojame Bibliją:

„Štai aš jums daviau ant žemės visokią žolę, turinčią sėklą, ir visus medžius, turinčius savyje savo rūšies sėklą, kad būtų penas jums“ (Pradžios 1, 29).

Prašome įsidėmėti šį pirmųjų žmonių mitybos savotiškumą.

Pagaliau šeštosios dienos vakarą, kai viskas buvo jau galutinai arba beveik galutinai baigta, dievas, laimingas ir neišpasakytai patenkintas savo darbu, bet išvargęs, susigalvojo pailsėti. Cituojame: *„Ir dievas septintoje dienoje užbaigė savo darbą, kurį buvo padaręs; ir ilsėjosi septintoje dienoje nuo viso savo darbo, kurį buvo atlikęs“* (Pradžios 2, 2).

Dievas susigalvoja pailsėti

Cituojame toliau Bibliją: „*Viešpats dievas buvo iš pradžių užveisęs linksmybių sodą; jame patalpino žmogų, kurį jis buvo padaręs... Iš linksmybių vietos ėjo upė sodui sudrėkinti, kuri iš tenai skyrėsi į keturias upes. Ir vienos vardas buvo Pisonas; yra tai ta, kuri teka aplink visą Hevilato šalį, kame randamas auksas. Ir anos šalies auksas yra labai geras - tenai randama bdelija ir onikso akmuo. Ir antros upės vardas Gehonas; yra tai ta, kuri teka aplink visą Etiopijos šalį. O trečios upės vardas Tigras; ji teka Asirijos link. Ketvirtoji gi upė yra Eufratas*“ (Pradžios 2, 8. 10 - 14).

Šiomis detalėmis autorius norėjo tiksliai nurodyti žemiškojo rojaus buveinę. Bet verčiau jau būtų jis nieko nesakęs, nes labiau apsijuokti neįmanoma.

Visi komentatoriai vienbalsiai sutaria, kad Pisonas yra Tazo upė, vėliau pavadinta Araksu. Tai Armėnijos upė, ištekanti iš vieno labiausiai neprieinamų Kaukazo kalnų tarpeklių. Sakykime, kad tose vietose tikrai yra aukso ir onikso, bet niekas nežino, kas per daiktas yra „*bdelija*“.

Antra vertus, negali būti jokios paklaidos dėl Tigro ir Eufrato upių. Aišku, kad Pradžios knyga žemiškojo rojaus buveinę laiko sritį tarp Armėnijos ir Irako (Mesopotamijos). Nors Arakso, Tigro ir Eufrato ištakos yra tikrai palyginti netoli vienos nuo kitų, tačiau visos šios upės turi kiekviena savo atskirą šaltinį. Araksas - nedidelis Kuros upės intakas - prasideda prie Bingel - Dago (Turkijoje) ir teka į Kaspijos jūrą. O Tigras ir Eufratas ne tik neturi bendrų ištakų, bet, priešingai, susilieja, įtekėdami į Persų įlanką.

Dėl upės, kurią Pradžios knyga vadina Gehonu, šventasis autorius klysta tiesiog fantastiškai. „*Tai upė, - sako jis, - kuri teka aplink visą Etiopijos šalį*“. Vadinasi, Gehonas yra Nilas, kuris, kaip žinia, teka ne Azijoje, bet Afrikoje ir visiškai priešinga Tigrui ir Eufratui kryptimi, tai yra iš pietų į šiaurę. Jo ištakomis laikant Ekvatorialinės Afrikos kalnus ir Viktorijos - Niancos ežero sritį, susidarys

beveik 3000 kilometrų nuotolis tarp pirmųjų trijų upių ir šios upės ištakų. O Pradžios knyga porina, kad jos visos drėkina tą patį Edeno („*linksmybių*“) sodą.

Įdomu pažymėti, kaip stipriai buvo įsitvirtinusi šitokia biblinė geografija dargi gana mokytų - vertinant anų laikų mastu - žmonių galvose. Labai išsilavinęs X amžiaus keliautojas Leonas Diakonas tikino savo skaitytojus, jog Dunojus, arba Isteris, „yra viena iš upių, ištekančių iš Rojaus sodo. Prasidėjusi Edene, ji veikia dingsta po žemėmis ir, nutekėjusi tam tikrą nuotolį neregimai, vėl išsiveržia paviršium keltų šalyje“. Vienas iš senovės krikščionių teologų, šventas Teodoretas, dargi, tarp kitko, pagrindžia tokią nuomonę: „*Ir kitos upės,*“ - sako jis Pradžios knygos komentaruose, - „*pasirodo vienoje vietoje, paskui kokiose nors lomose pranyksta po žemėmis ir vėl išteka paviršium... Dievas šitaip sutvarkė ne be reikalo, bet tam, kad užgirstų kelių tuščiam žmonių smalsumui. Nes jeigu jos tekėtų atvirai, kai kurie susigundytų, eidami jų krantais, surasti rojaus vietą.*“

Tiesa, atstumas tarp šių dviejų - Tigro ir Eufrato - upių ištakų tėra apie 100 kilometrų, bet sodui jau ir tiek per daug. O, be to, sakykite, meldžiamieji, kas tai per sodas, užimęs tokią didžiulę teritoriją kalnuose ir ant stačių uolų, vienoje iš pačių nepatogiausių Žemės rutulio vietų?

Nusikeikime mintimis į tą stebuklingąjį rojų, kur keturios didelės upės prasideda iš vieno šaltinio ir varo savo vandenį į skirtingas šalis. Adomas vaikštinėja po savo sodybą ir mėgaujasi dykinėjimu. Štai kaip, reikia manyti, jis samprotauja:

„Esu žmogus ir vadinuosi Adomu; berods, tai reiškia „raudonžemis“, nes esu padarytas iš molio kaip paprastas puodas. Kiek man metų? Gimiau prieš kelias dienas, bet, pasak seno priežodžio, vyriui tiek metų, kiek rodo jo išvaizda. Štai kodėl galiu pasakyti, kad iš tikrųjų gimiau, turėdamas jau dvidešimt aštuonerius metus amžiaus ir visus dantis... Ne, dar ne visus - dar trūksta išminties dantų.

Neblogas mano stotas, velniai rautų! Bet ir kaipgi man nebūti gražiam vaikinui, jei, išskyrus amžių ir barzdą, esu tiksliai pono dievo, Visatoje pačios įžymiausios būtybės, kopija? Tik pažiūrėkite, koks aš sveikas, kokios mano rankos, kokios stamantrios kojos, kokie raumenys, kokia raudona oda... Reumato nė padujų! Spjaut man į visas ligas... Ir raupų man nėra ko bijoti: tėtušis sutvėrė mane jau įskiepytą nuo raupų. Iš tiesų šaunus aš!

Ir gyvenimas neblogas šioje puikioje vietoje. Vaikštinėju šen ir ten, skinu nuo medžių, kokius tik noriu, vaisius ir valgau, kiek telpa. Nejaučiu jokio nuovargio, nes nieko neveikiu. Jei ir mėgstu pasivartalioti vejoje, tai tik dėl malonumo.

Užvakar meilusias šeimininkas dievas surengė man mažytę pramogėlę, kurią mielai prisiminsiu visą savo gyvenimą: visi gyviai iškilmingai pražygiavo pro mane. „Vardas, kurį tu duosi kiekvienam gyviui, bus jo vardas“, - pasakė man senis. Tai bent svetingumas!

Sunku ir įsivaizduoti, kiek tų gyvių praėjo pro mane. Niekad nė nepagalvojau, kad tiek padarų esama pasaulyje. Tačiau aš be jokio vargo apdalijau juos vardais. Kalba, kuria aš gana laisvai kalbu, nors niekad ir niekur jos nesimokiau, yra nepaprastai žodinga. Todėl, visai negalvodamas, aš akimirka suvokdavau kiekvieno gyvio būdingąsias savybes, vos tik žvilgterėjęs į jį, ir vienu žodžiu nusakydavau kiekvienos rūšies ypatumus. Tuo būdu mano parinktas vardas yra kartu ir tikslus bei pilnutinis apibrėžimas. Imkime, pavyzdžiui, gyvulį, kurį vėliau žmonės vadins lotyniškai „ekvus“, graikiškai „hipos“, vokiškai „pferd“, rusiškai „lošad“. Tad štai aš jam daviau vardą, tiksliai apibrėžiantį šį įvairaus plauko keturkojį su uodega ir pavalkais. Ak, iš tikrųjų neprilygstama ši

kalba, kuria aš kalbu! Ir kaip liūdna, pagalvojus, kad ateity ji išnyks amžinai.

Puiki buvo ši visų padarų apžiūra. Ir kai sakau „puiki“, tai dar ne viskas. Mūsų programoje buvo dar vienas komiškas numeris - žuvų pasirodymas. Tik pamanykite: mūsų sodas yra sausumoje, toli nuo jūros krantų. Čia yra tik upės, atseit, gėlas vanduo. Ar jūs įsivaizduojate, kaip raukėsi jūrų žuvys, plaukdamos aukštyn Tigru ir Eufratu man prisistatyti? Joms labai sugadino nuotaiką, kad nebuvo sūraus vandens. Tai prisijuokiau! O jūros žinduoliai? Kiek buvo jiems vargo! Laimė, tėtūšis šiam reikalui susiprato praplėsti mano sodelio upes, kitaip nė vienas banginis nebūtų jomis prasigavęs ligi manęs... Vos tik daviau jiems vardus, ir jūs būtumėte matę, kaip jie spruko, pliaukšėdami pelekais ir stengdamiesi kuo greičiausiai nusiirti į savo vandenyną. Kvatojau, pilvą susiėmęs!

Gal rasis tokių žmonių, kurie nepatikės šia istorija? Bedieviai teigs, kad ruoniai, jūrų vėpliai, baltieji lokiai, pingvinai negalėjo atvykti į šį paradą Tigro ir Eufrato slėnyje, kad čia negalėjo susirinkti kengūros, ančiasnapiai ir stručiai emu iš Australijos, drambliai, raganosiai, begemotai ir krokodilai iš Afrikos, papūgos, lamos, aligatoriai, anakondos iš Pietų Amerikos ir t. t. Na tai kas? Kritika nieko nereiškia. Garbės žodis: čia, šitame Edeno sode, aš mačiau ruonius, banginius, poliarines lapes, elnius ir kitus viso pasaulio gyvulius.

Kliautininkai sakys: „Na, o kaip atsidūrė rojuje unikalios žuvų rūšys iš įvairių vandens baseinų, pavyzdžiui, Baikalo omulis, Čiudo ežero sykas, Tolimųjų Rytų lašiša?“ Šios žuvys gavo specialų dievo leidimą ir atvyko į apžiūrą Edene... oro keliu. Netikėliai, kurie nepasitenkins šiuo paaiškinimu, tebūnie atskirti nuo bažnyčios!

Galų gale, po velnių, ko aš ginčijuos dėl viso šito? Tuo blogiau tiems, kurie nepatikės, kad pro mane praėjo visi gyviai: stuburiniai, bestuburiai, ropliai. Nėra net nė vieno vabzdžio, kuriam nebūčiau davęs vardo. Bet užvis labiausiai mane nustebino toks didelis balkšvas kirminas, ilgas ir plokščias, pamažėl išlindęs iš manęs paties - šlykšti kirmėlė, kurią būsimieji gamtininkai pavadins soliteriu. Tasai ištįsęs kvailys, tik išlindęs, žemai man nusilenkė. Daviau jam vardą, ir jis vėl įsmuko pro mano užpakalinę angą, apsigyveno manyje. Kalbu apie tai todėl, kad noriu būti tikslus. Teisybę sakant, nė nežinojau, kad manyje kas gyvena. Beje, manasis gyventojas manęs nė kiek netrikdo. Nieks nedrumsčia man žavaus gyvenimo, kuris trunka jau penkta diena.“

Adomas žiūri į savo atvaizdą tyrame šaltinio vandenyje, keturių didžiųjų upių versmėje, paskui tingiai išsitiesia žolėje.

- Kaip gera gyventi! - burbteli.

Bet štai jis nusižiovavo, pasiražė. Pamažu jį apima nesuprantamas malonus suglebinimas. Tai bent naujiena! Jokio nuovargio jis nejaučia. Ką gi tai reiškia? Jis nieko nesupranta. Jis pergyvena slėpininę ir nenugalimą jausmą. Jo vokai sulimpa. Adomas miega. Tai pirmasis žmogaus miegas.

Pirmasis žmogaus miegas

Adomui knarkiant iš visų plaučių, ateina dievas tėvas. Jis ilgai žiūri į miegantį dykūną.

- Nieko nepasakysi: jau kai aš imuosi darbo, atlieku jį kaip reikiant, - sako jis patenkintas. - Vaikinas gerai sudėtas; būtų galima prisiekti, kad tai aš pats... kai buvau keliais milijardais amžių jaunesnis.

Pasilenkęs jis gnybteli Adomui į blauzdą. Šis dievo pokštas tiek tepaveikia Adomą, kad jis dar garsiau užknarkia.

- Puiku, - kalba toliau meistras Elohimas, - nereikia jokio nuskausminimo. Matau, kad mano jaunasis Adomas kietai įmigęs: nė su patranka jo neprižadinsi. Tad prie darbo, nes atėjau čia labai svarbiu reikalu. Kol nieks manęs negirdi, galiu prisipažinti: šįryt pastebėjau, kad kartais vis dėlto pasiėgiu nevykusiai, net, galima sakyti, žioplai. Kur buvo mano galva, kai tvėriau žmogų be draugės? Kiekvienam gyvūnui daviau patelę. Šiaip ar taip, ši taisyklė turi labai nedaug išimčių. Kirmėlė soliteris, tiesa, hermafroditas, ir visai suprantama, nes jeigu jis gyventų susiporavęs, tai nė nesivadintų soliteriu.

Prancūzų kalbos žodis „soliter“ reiškia „vienišas“.

Betgi žmogus - ne soliteris, po šimts velnių! Vadinasi jam reikia draugės, ir aš padarysiu ją iš jo paties kūno.

Tai taręs, dievas tėvas „išėmė vieną jo šonkaulį ir tą vietą užpildė mėsa. Ir viešpats dievas perdirbo paimtąjį iš Adomo šonkaulį į moteriškę ir ją atvedė prie Adomo“ (Pradžios 2, 21-22).

Dievas sutvėrė moteriškę

Rodos, savo paties ausimis girdžiu staiga pabudusio žmogaus šauksmą:

- Oi, oi! Man išlaužė šonkaulį!

Bet įsivaizduokite, kaip jis nustebo, išvydęs gražutę gyvą lėlę.

- O čia dabar kas?

- Čia? Tavo žmona. Turiu garbę pasveikinti jus su teisėta santuoka, - atsiliepė dievas. - Nedrįsk sakyti, kad ji tau nepatinka.

- Tiesą sakant, ji nebjauri.

- Taigi, kad nebjauri! Tu laimės kūdikis! Turi žmoną be uošvės. Tau tiesiog sekasi, mano mielas.

Biblija pasakoja, kad Adomas sušukęs: „Šitai dabar yra kaulas iš mano kaulų ir kūnas iš mano kūno! Ji vadinsis žmona, nes iš žmogaus paimta. Todėl žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir glausis prie savo moters; ir bus du viename kūne“ (Pradžios 2, 23-24).

Neverta komentuoti šį jaunavedžio Adomo šūksnį. Kokių dar galantiškesnių žodžių jūs laukiate iš jo?

O kai dėl išimtojo šonkaulio, tai reikia pastebėti, kad, pasak šventojo Augustino, dievas jo taip ir nebesugrąžino Adamui. Atseit, jis ir pasiliko invalidas - be vieno šonkaulio. Matyti, tai buvo

netikras šonkaulis, kandžiai pastebi Volteras, „*nes to šonkaulio trūkumas būtų lengvai pastebimas*“.

Pradžios knyga dar sako: „*Ir abudu buvo nuogi, tai yra Adomas ir jo moteris, ir nesigėdijo*“ (Pradžios 2, 25).

Dievobaimingieji komentatoriai teigia, kad šis nuogumas nejaučiant gėdos yra pirmųjų tėvų nekaltybės įrodymas, jų dvasinio tobulumo ženklas. Sutinkamai su šiuo teologų samprotavimu, reikėtų laikyti dvasiškai tobulais visus pirmykštės kultūros rūbais nevilkėjusius žmones, pavyzdžiui, Amerikos inkus, kai kurias Afrikos padermes, Polinezijos, Melanezijos ir kitų vietovių gyventojus. Vis dėlto ispaniškieji, portugališkieji, angliškieji kolonizatoriai, užgrobę šias šalis, išnaikino čiabuvių gentis, gyvenusias visiškoje nekaltybėje, o krikščionių kunigai laimino tas žudynes, teoriškai pagrįsdami baisinguosius „*civilizatorių*“ žvėriškumus. Antra vertus, teigiama, kad vien šaltis privertęs žmones apsivilkti rūbais, nes nuogi būdavo kaip tik karščiausių šalių gyventojai. Be to, kai visi vaikšto nuogi, niekam negėda būti nuogam. O jei kas ir raudonuodavo, tai nebent dėl to, kad nepatogu pasirodyti su kokiu nors fiziniu trūkumu, kurio kiti neturi.

2 SKYRIUS

Pirmųjų tėvų nupuolimas

Dabar mes priėjome nuostabų atsitikimą, kuris, deja, padarė galą Adomo ir jo žmonos laimingam gyvenimui.

„*Ir viešpats dievas išželdino iš žemės visokius medžius, gražius pažiūrėti ir skanūs valgyti; o taipgi sodo viduryje gyvybės medį ir medį žinojimo gero ir pikto*“ (Pradžios 2, 9).

„*Ir jis jam (žmogui) įsakė, tardamas: Valgyk iš visų sodo medžių; o iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurioje iš jo valgysi, mirte numirsi*“ (Pradžios 2, 16-7).

Uždraustas vaisius

Pravartu visų pirma pastebėti, kad religijos mokymui buvo paruošta daug vadovėlių, vadinamų „šventąja istorija“. Tose knygose nutylimos nepatogios Biblijos vietos. Antai tikintiesiems paprastai kalbama tikrai apie „gero ir pikto pažinimo“ medį. Mes tuojau pamatysime, kodėl dvasininkai nė žodžiu neužsimena apie „gyvybės medį“. Pacituosime trečio perskyrimo dvidešimt antrą eilutę, paprastai praleidžiamą knygoje, skiriamose lengvatikiams žmonėms.

Tačiau dabar mes kol kas kalbėsime tik apie vaisių, dėl kurio žmogus nupuolė. Priminsime, kad imperatorius Julijonas Filosofas, kurio taip neapkenčia dvasininkai, dėl šio stebuklingojo medžio yra padaręs kelias pastabas.

Romos imperatorius (361-363), krikščionių dvasininkų pramintas Atsimetėliu. Jis aštriai ir sąmojingai kritikavo krikščionybę. Julijonas parašė trijų tomų traktatą „Prieš krikščionis“, kuriame be pasigailėjimo kritikuoja Senąjį testamentą, evangelijas ir kitas šventas knygas. Vėliau krikščionių bažnyčia Julijono veikalus sunaikino. Šio sąmojingo filosofo literatūrinių veikalų išliko vien nuotrupos.

„Mums atrodo, - rašė jis, - kad viešpats dievas turėjo įsakyti žmogui, tam savo tvariniui, kaip galima daugiau valgyti vaisių nuo „gero ir pikto pažinimo medžio“; nes jeigu jau dievas davė jam mąstančią galvą, tai būtinai reikėjo jį mokyti, o dar labiau - priversti pažinti, kas gera ir kas pikta, kad jis galėtų gerai atlikti savo pareigas. Draudimas absurdiškas ir žiaurus. Šimtą kartų blogesnis, negu kad, sakysime, dievas būtų davęs žmogui skrandį, uždrausdamas valgyti.“

Kitas savaiame besiperšantis dalykas - kad viešpats dievas, matyt, turėjo vieną slaptą mintį ir buvo, atvirai kalbant, patenkintas žmogaus nupuolimu. Šiaip ar taip, Adomas turėjo teisę pasakyti jam:

- Brangusis mano tėtuši dieve! Jei neklystu, gera yra tai, kas moraliniu požiūriu gera, kas jums patinka; o bloga, priešingai, - tai, kas negera, kas jums nepatinka. Taip ar ne?

- Visiškai teisingai, sūneli, - būtų atsakęs „sutvėrėjas“.

- Tuomet, - būtų galėjęs tęsti Adomas, - leiskite man sužinoti, kas yra blogis, kad galėčiau jo išsisaugoti. Kitaip - kuriems galams čia šis medis, jei negalima jo liesti?

Tačiau atsakymus vietoje dievo duoda tie, kurie dangstosi jo vardu.

- Dievas, - sako jie, - mėgino gimstančią žmoniją. Jis norėjo pamatyti, ar Adomas paklausys, kai dievas pareikalaus jį šio to atsisakyti.

Bet ir šį teiginį lengva sugriauti. Pagal teologų filosofavimus, dievas viską žino - jam žinoma ir ateitis. Vadinasi, jis turėjo numatyti, kas įvyks. Juk niekas neatsitinka be jo valios. Atseit, dievas pats norėjo, kad jo sukurti žmonės nusidėtų, - dėl to negali būti jokios abejonės.

Toliau visa ši istorija iš tikrųjų atsisuka prieš dievą. Štai ką pasakoja Pradžios knyga:

„O žaltys buvo gudresnis už visus žemės gyvulius, kuriuos viešpats dievas buvo padaręs. Jis tarė moteriškai: - Kodėl dievas jums įsakė, kad nevalgytumėte iš visų sodo medžių?“

Žaltys gundo Ievą

Moteriškė jam atsakė: - Mes valgome iš visų sode esančių medžių. Bet medžio, esančio sodo viduryje, vaisių dievas mums įsakė nevalgyti ir neprisiliesti, idant kartais nenumirtume. O žaltys tarė moteriškai: - Visai jūs nenumirsite; Nes dievas žino, kad tą dieną, kurioje jūs iš jo valgysite,

atsidarys jūsų akys, ir būsite kaip dievai, ir žinosite, kas gera ir kas pikta. Taigi moteriškė matė, kad medis buvo geras valgyti ir gražus akims, ir meilus pasižiūrėti; ir ėmė iš jo vaisių, ir suvalgė, ir davė savo vyrui, ir jis valgė“ (Pradžios 3, 1-6).

Nepaklusnūs Adomas su Ieva

Šiame pasakojime pirmiausia mus apstulbina tai, kad „*žalčio kalbos*“, jo pašnekesio su moterimi, paties „*žalčio*“ kalbėjimo fakto pirmųjų tėvų kalba autorius nelaiko kažkuo antgamtišku, stebuklingu, netgi alegorija. Pradžios knyga „*žaltį*“ vaizduoja visai kaip paprastą žaltį. Šis roplys, gudrus suvedžiotojas, ima gundyti moterį, sugebėdamas taip mikliai apsukti jai galvą, kad jam galėtų pavydėti bet kuris bobišius, taikydamasis pasinaudoti naivios mergaitės pasitikėjimu.

Žaltys taip natūraliai aprašytas Biblijoje, kad krikščionių teologai, laikydami šią versiją neįtikima, manė, jog būtina padaryti Biblijos pasakoje savo pataisą. Tačiau toji pataisa pakeičia viską, kas Pradžios knygoje apie tai pasakojama, ir absoliučiai prieštarauja Biblijai. Pagal šiuos ištaisymus, tiek pat gudrius, kiek ir dievobaimingus, pats velnias pasivertęs žalčiu ir sugundęs Adomo žmoną. Taip pakreipė reikalą teologai, taip jie moko ir dabar.

Šis aiškinimas - tai tikras Pradžios knygos klastojimas. Visų pirma, nė vienas autentiško teksto žodis neduoda pagrindo tokiam aiškinimui. Antra, iš įvairių Biblijos Senojo testamento knygų autorių tik du mini velnią: Jobo knygos autorius, pasak kurio, velnias vieną gražią dieną ėmęs ginčytis su dievu danguje, o taip pat Tobijo knygos autorius, kuris kalba apie velnią Asmodėją, įsimylėjusį kažkokią Sarą: jis vieną po kito pasmaugęs septynis jos vyrus. Tačiau abi šios knygos yra pačiame Biblijos gale, ir nei jose, nei kitose nieko nekalbama apie Šetoną Liuciferį - velnią, kurio dvasininkai griebiasi kiekvieną kartą, kai jiems prisireikia religines legendas padaryti pikantiškesnes ir įdomesnes. Niekur Biblijoje nėra taip pat nė dvasininkų prasimanyto pasakojimo apie Šetoną, sukilusį prieš dievą ir archangelo Mykolo nugalėtą. Šis dalykas, kaip ir visa, kas liečia

velnią, sugalvotas žymiai vėliau, po to, kai jau buvo sudarytos Senojo testamento knygos.

Liuciferiu Romos katalikų bažnyčioje įprasta vadinti „*nešvariąją dvasią*“, velnią, šėtoną, turintį dar daugelį kitų vardų: Belzebubas, Asmodėjas, kipšas, biesas, tamsos dvasia ir t. t. Pravartu čia pateikti dar kai kurių duomenų apie Šėtoną Senajame testamente. Net ten, kur Šėtonas minimas šiuolaikiniais vardais, jis toli gražu nėra toks, kokį jį padarė vėliau krikščionių legendos. Biblinis velnias anaipol nėra dievo priešas: jis klusnus jo tarnas, aukšto rango angelas. Senajame testamente netgi nėra galimybės velniui veikti šiuolaikinio krikščionių supratimo dvasia. Viską tvarko dievas, siųsdamas ir gera, ir pikta. „*Ar būna mieste nelaimė, kurios viešpats nebūtų siuntęs?*“ (Amoso 3, 6) ir pan. Jobo knygoje Šėtonas tiesiog vaizduojamas paprastu dievo tarnu. Jis kaip niekur nieko lankosi dievo rūmuose: „*Vieną dieną, atėjus dievo sūnums pasirodyti viešpaties akivaizdoje, atsirado jų tarpe ir Šėtonas. Viešpats jam tarė: „Iš kur ateini“*“ (Jobo 1, 6-7). Toliau pasakojama, kaip Šėtonas veikia, vykdydamas dievo pavedimą. Ir kitose Senojo testamento vietose Šėtonas minimas kaip klusnus dievo valios įrankis. Pavyzdžiui, Saulių „*kankino piktoji dvasia, siūsta viešpaties*“ (I Karalių 16, 14). Zakarijo knygoje Šėtonas vykdo irgi mažne tarnybinį vaidmenį, kaltindamas „*vyriausiąjį kunigą Jėzų*“, o dievas jį sudraudžia (Zakarijo 3, 1-2). Savarankiškesnį vaidmenį Šėtonas atlieka pasakojime apie Dovydo įvykdytą žmonių surašymą (I Kronikų 21, 1), kur sakoma: „*Šėtonas sukilo prieš Izraelį ir sužadino Dovydą, kad suskaitytų Izraelį*“. Tačiau šį pasakojimą sugriauna lygiagretus pasakojimas II Karalių knygoje (24, 1 ir sek.) Čia pasakytą: „*O viešpaties rūstybė vėl užsidegė prieš Izraelį, ir jis sužadino prieš juos Dovydą, kad sakytų: „Eik, suskaityk Izraelį ir Judą.“*“ Tobijo knygoje Šėtonas kiek kitoks: *tai senovės persų dvasios Deva - Ešma kopija. Jis ir išvaromas, smilkant širdį ir kepenis*“ (Tobijo 6, 8). Šis ritualas paimtas iš senovės persų magijos, kur buvo ypač išvystytas visokių, gerų ir piktų, dvasių kultas.

Daugiau Senajame testamente nieko nekalbama, ką būtų galima susieti su šiuolaikiniu krikščioniškųjų teologų velnio supratimu. Išminties knygoje (2, 22-24) minimas velnias - tai jau helenų - žydų idėja, atsiradusi vėlesniais laikais.

Antra vertus, kiti linksmi komentatoriai, filosofai skeptikai, vaikydamiesi kiek lengvabūdiško simbolio, pagarsėjęsį „*gero ir pikto pažinimo medį*“ pavertė obelimi; jie buvo tos nuomonės, kad šiuo epizodu norėta papasakoti, kaip poniai Adomienei, dar nepatyrusiai meilės, pirmąją jos pamoką davė velnias - gundytojas, tam reikalui pasivertęs žalčiu.

Nors ir kaip juokingas šis sąmojis, beje, nė kiek neblogesnis už dievobaiminguosius aiškinimus, jį reikia lygiai taip pat atmesti, kaip ir dvasininkų suklastotąjį tekstą. Mes turime imti Bibliją tokią, kokia ji yra. Mūsų dabar nagrinėjamame epizode vaizduojamas kaip tik gyvis, vadinamas žalčiu, bet ne koks nors velnias. O kai dėl meilių užuominų, priskiriamų gundytojui „*žalčiui*“, tai jų šitame Pradžios knygos tekste visiškai nėra.

Čia kaip tik pavaizduotas tikras žaltys. Autorius šį gyvį mato įvairių religijų šalininkų akimis. Senovėje žaltys buvo laikomas labai gudriu, labai protingu ir piktu padaru. Kai kurios Afrikos gentys jį garbindavo.

Kita vertus, šis kalbantis „*žaltys*“ Rytų literatūroje gana dažnai sutinkamas: visose Azijoje klestėjusiose mitologijose pilna kalbančių gyvūnų. Pavyzdžiui, chaldėjų žuvis Oanesas kiekvieną dieną iškišdavusi galvą iš Eufrato vandens ir ištisas valandas sakydavusi ant kranto susirinkusiems žmonėms pamokslus. Ji duodavusi įvairius patarimus, mokydavusi giesmių ir žemdirbystės.

Bibliniam „*žalčiui*“ visai nereikėjo, kad į jį įlįstų velnias. Pagaliau jis buvo toli gražu ne toks gudrus, kaip jį stengėsi pavaizduoti Pradžios knyga. Pasakojimas apie „*žaltį*“ pasižymi nepaprastu

naivumu ir pernelyg prieštaringas. Pavyzdžiui, kyla klausimas, ką turėjo galvoje žaltys, sakydamas: „*būsité kaip dievai*“? Šis pasakymas apie daugelį dievų sutinkamas ne vien tik šioje Pradžios knygos vietoje: mes ir toliau matysime, kad net ir judėjų dievas Jahvė savo kalbose anaipol nelaiko savęs vieninteliu dievu. Krikščioniškieji aiškintojai, pastatę šiais žodžiais žaltį į keblią padėtį, tvirtina, kad, sakydamas „*dievai*“, roplys turėjęs galvoje angelus. Jiems atsikertama, kad žaltys negalėjęs ką nors žinoti apie angelus. Bet, tikrai sakant, dėl tos pačios priežasties jis negalėjęs nieko žinoti ir apie „*dievus*“. Naivumas ir prieštaringa painiava - nuolatinė Biblijos ypatybė.

Ne, tas žaltys ne toks jau gudrus. Jo patarimai labai nepilni. Tikrai protingas žaltys būtų turėjęs štai kaip kalbėti moteriškai:

- Paragauk uždrausto vaisiaus, o paskui tučtuojau paragauk ir gyvybės medžio vaisiaus, kuris tau visai nedraudžiamas.

O dievas? Ar nebuvo jis pirmoji gundymo priežastis? Kodėl jis suteikė žalčiui kalbos dovaną? Be šio sugebėjimo žaltys niekada nebūtų galėjęs susikalbėti su moterimi.

Biblija nepateikia žodžių, kuriais ponija Adomienė prikalbino savo vyrą kartu su ja paragauti uždrausto vaisiaus. Pamėginkime užpildyti šią spragą.

Įsivaizduokite pirmąją moterį, kurios smalsumą sužadino žaltys. Ji prisiartina prie „*pažinimo medžio*“, esančio vidury sodo, greta „*gyvybės medžio*“. Ilgai ir dvejojama ji apžiūrinėja žaltį.

- Ne toks jau gražus, - kalba jinai, - tas žaltys, ką tik pristojęs prie manęs. Bet jo manieros tikrai neblogos, ir kalba jis nekvailai. Atrodo, galima pasinaudoti jo patarimu, nes, dievaži, tikrai gana kvaila yra nieko nežinoti. Mudu su Adomu gyvename nelyginant avinai, o galėtume būti kaip dievai. Viliojantis vaisius! Gražesnio už jį nėra visame sode. Bet jei žaltys man primelavo, bus ne kas. Gyvenimas toks smagus. Suvalgyti obuoliuką norėtusi, bet jei nuo to reikės numirti? Tai jau žymiai blogiau.

Ji suka ir suka aplink tą medį; žaltys, netoliese pasislėpęs krūmuose, seka kiekvieną jos judesį.

- Ne, sunku patikėti, jog dėl niekų numirtume. Dievas tėvas mus apgaulinėja. Galų gale tas senukas pažiūrėti suktokas. O žaltys? Jo galvutė tokia miela, išraiška nuoširdi, o akys spindėte spindi protingumu. Seniui, be abejo, naudinga, kad mes visą amžių taip ir pragyventume, nieko nežinodami apie tuos žavingus dalykus, kurie yra dievų privilegija. Tuo savo grasinimu jis greičiausiai siekė įvaryti mums baimės. Štai ir viskas! Jis nenori, kad mes viską žinotume. Sakau, jau tie seniai! Visi jie vienodi! Nereikia jais tikėti.

Ji atsitempia prie medžio vieną iš sode esančių suolelių, užlipa ant jo ir nusiraško obuolį. (Sakome „*obuolį*“, nors Biblija šiuo atžvilgiu neduoda mums jokių nurodymų; o galų gale visiškai nesvarbu, kaip pavadinsime tą vaisių.) Apžiūrinėja obuolį ir laižosi. Žaltys viską mato; jis pasistiebia ant uodegos ir gėrisi iš už krūmo.

Ponija Adomienė pakelia obuolį prie burnytės.

- Kažin kaip šį vaisių valgo? Ar reikia jį nulupti, o gal valgyti su visa luoba? Šiaip ar taip, jis vis dėlto, matyt, skanus.

Ji dar valandėlę svyruoja.

- Žinoti viską arba nieko nežinoti? Štai klausimas. Kai mudu su Adomu gūžinėjamės - bloga tai ar gera? Sunki mįslė! Ar galima avis kirpti, o gal mes blogai darome, atimdami nuo jų vilnas? Stačiai galva sukasi. O tas Adomo įprotis pirštu rakinėti sau nosį - geras ar blogas? Dievaži, viso to neišmanyti - ne gyvenimas!

Pasidrašinusi ji krimsteli obuolio.

- Ajai - jai, kaip skanu! Koks sultingas! Ak tu, senas sukčiau, uždraudei mums valgyti tokį skanumyną!

Atsigula ant suolo ir su dar didesniu malonumu valgo uždraustą vaisių.

Ateina Adomas, šnekučiuodamasis pats su savimi:

- Iš dyko buvimo prisigaudžiau karosų Tigre, bet kadangi esu vegetaras, tai ėmiau ir sumečiau juos į Eufratą.

Pamato savo žmoną.

- Ei moteriške, ką tu ten kramsnoji? Ponia Adomienė susyk pašoka:

- Oi, nesibark. Tai vaisius... nuo medžio... tu žinai. Nuo vieno iš tų dviejų medžių, augančių vidury sodo...

- Po velnių, aš tai matau! Juk čia ir yra tas vaisius, kuris mums uždraustas paliesti. Na ir kvaila gi tu, moteriške! Pamiršai, ką sakė senis?

- Koks senis? Tėtušis? Tas, kuris visur kiša savo nosį? To betrūko! Juk ta sena beždžionė juokiasi iš mūsų.

- Ką tu kalbi?

- Jis grasino mirtimi. Atsimeni?

- Žinoma, atsimenu. Man kūnas eina pagaugais.

- Cha, cha, cha, kvailiuk! Jo grasinimas - tai tik gudravimas.

- Ką tu čia paistai? Visai pakvaišai.

- Tai gudravimas, sakau tau. Aš jau žinau daugybę dalykų, kai tik paragavau šio obuolio.

- Žinai, kas gera ir kas pikta? Žinai, ką reikia ir ko nereikia daryti? Žinai visa, kaip ir kodėl?

- Taigi pradėdau žinoti, mano mielas. Pala, štai aš jau žinau, kiek reikia užberti druskos ant kiaušinio.

- Negali būti!

- Žinau, kodėl gaidžiai giedodami užsimerkia.

- Nuostabus daiktas! O kodėl varlės be uodegų, žinai?

- Ką tik sužinojau.

- Nagi pasakyk.

- Todėl, kad uodegos trukdytų joms tupėti.

- Nuostabu!

- Čia tai niekis! Aš ir dar kai ką žinau - esu tikra, girdi? Esu tikra, kad tu gerutis ir nė karto manęs neapgavai.

Adomas apstulbo.

- Šimts perkūnų! Na ir mokyta gi mano žmonelė! O juk tiesa, kad aš nė karto jos neapgavau. O jei būčiau tau neištikimas, ar tai būtų gera, ar bloga?

- Tai būtų labai bloga, pone! Labai bloga! - prisitraukia jį artyn prie savęs ant suoloelio.

- Beje, brangusis mano Adomėli, tik nuo tavęs priklauso pasidaryti tokiu pat mokytu, kaip aš - taip pat greit ir pigiai. Atsikąsk obuolio!

Atkiša jam obuolį.

- Man ir pačiam norisi, brangioji žmonele. Bet kuriam galui mums būti mokytiems kaip kokiems akademikams, jei mes nuo to jau šiandien pat numirsime? Galų gale pasvarstykime taip: mirti, sakysime, po tūkstančio metų, dar pusė bėdos, bet nususkti sprandą šiandien pat - ne, tai būtų perdaug kvaila.

Ponia Adomienė gūžtelėjo petukais.

- Tu lyg ir netiki, mano mieloji. Bet aš gerai pamenu visa, ką mums tėtušis dievas pasakė. Patsai su juo kalbėjaisi ir užtikrinu tave, kad jis buvo labai rimtas. Štai jo žodžiai: „*O iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurioje iš jo valgysi, mirte numirsi*“. Kaip matai, aišku. Jei tavo kailis tau nebrangus, tai aš savąjį dar branginu.

- Adomai, Adomai, koks tu juokingas! Sakyk, argi aš numiriau?

- Ne, tu dar gyva. Bet ir diena dar nepasibaigė. Saugokis!

- Ak, kokie tie vyrai atkaklus! Tu gali didžiutis, mano brangusis: esi užsispyręs kaip asilas. Tiesiog nuostabu, kiek reikia sugaišti laiko, norint įtikinti tave, kad senis pasijuokė iš mūsų. Štai tu ką tik kalbėjai apie akademikus.

- Kalbėjau. Na ir kas?

- Juk jie tikri išminties lobynai, kaip tu manai?

- Žinoma!

- O juk akademikai kaip tik yra nemirtingi.

Prancūzijoje Paryžiaus Mokslų akademijos narius įprasta vadinti nemirtingaisiais.

Šis argumentas sutrikdė Adomą. O jo žmona ėmė meiliai, bet atkakliai spausti:

- Na, padaryk man tą malonumą - paragauk obuoliuko! Kai paragausi, mes abu būsime kaip dievai.

- Kaip dievai?

- Neklausinėk! Taip pasakė žaltys. Adomas ryžosi. Jeigu jau žaltys taip sako...

- Gerai, duokš obuolį.

Jis godžiai krimstelėjo. Pora minučių praslinko jiems tylint; buvo girdėti, kaip skraido musės. Staiga Adomas šūktelėjo - jis tapo žinančiu.

- Po perkūnais! - subliuvo jis. - Gi mes nuogi kaip sliekai! Kas per šlykštybe!

Moteris pliaukštelėjo rankomis:

- Aš neturiu netgi aprišalo. Oi, kaip nepadoru!

- Apsirengti, apsirengti, greičiau apsirengti...

„Ir jų akys atsidarė; o susipratę nuogi esą, jie supynė čiulpsnių (figmedžio) lapus ir pasidirbo sau prijuostes“ (Pradžios 3, 7).

Adomas ir Ieva susiprato nuogi esą

Atkreipkite dėmesį, kad pirmasis žmonių kostiumas buvo ne iš vynuogių lapų: vynuogių augintojo nuopelnas, pasak Biblijos, tekęs vėliau patriarchui Nojui.

Apsirengę sutuoktiniai apžiūrėjo vienas kitą.

- Ne taip jau blogai, - pastebėjo vyras.

- Iš tikrųjų figos lapelis man labai tinka. Šie drabužiai, galimas daiktas, truputį apdulkėję, jų niekas nedulkino nuo to laiko, kai šiuos medžius pasodino dievas. Paimk šepetį, Adomai!

Tačiau jų malonumas truko neilgai.

„Ir išgirdę balsą viešpaties dievo, vaikščiojančio sode, vėšai prasidėjus, po pietų, Adomas ir jo žmona pasislėpė nuo viešpaties dievo veido tarp sodo medžių“ (Pradžios 3, 8).

Biblinis dievas, tai mes dar kartą matome, yra visiškai kūniška būtybė: jis vaikštinėja, kalbasi lyg žmogus. Pradžios knyga vaizduoja savo dievą visiškai taip pat kaip ir pagonių legendos. Senovėje įvairios tautos iš tikrųjų turėjo vienodą supratimą apie dievus kaip apie žmogiškas būtybes.

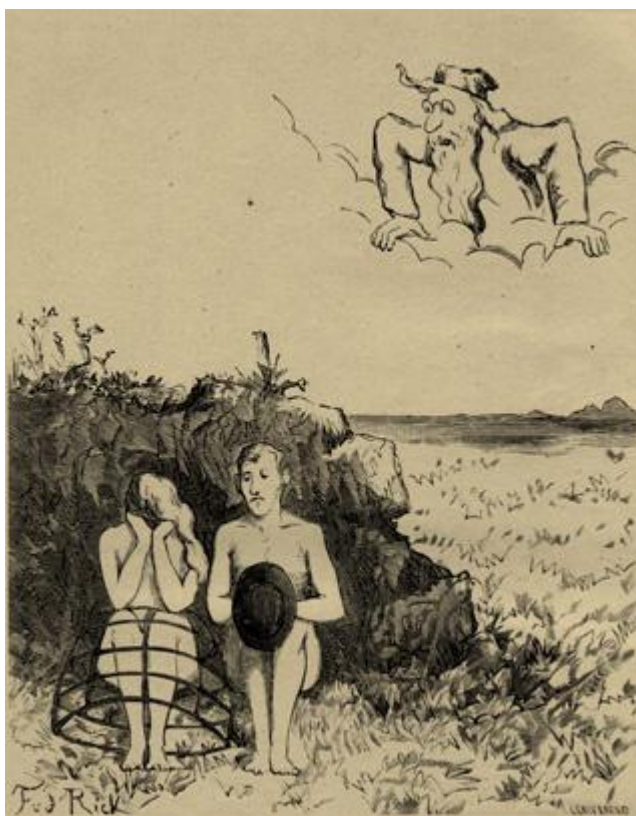
Kritikai klausia, koku pavidalu dievas apsireiškė Adomui, o vėliau tiems, su kuriais jis asmeniškai kalbėdavosi. Dvasininkai teigia, kad jis turėjęs žmogišką pavidalą ir kad kitaip nebūti negalėję, jeigu jau jis sukūrė žmogų „pagal savo paveikslą ir panašumą“. Bet kuo tuomet skiriasi senovės žydų supratimas apie dievą nuo kitų religijų, kurias krikščionybės skelbėjai pravardžiuoja pagoniškomis? Senovės romėnai, perėmę graikų religiją, irgi vaizdavosi dievus ne kitaip, kaip žmogišku pavidalu. Peršasi mintis, kad ne dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą,

bet žmogus įsivaizdavo į save panašius dievus. Pagaliau nesispirsime, nes užsikrėsti tokia nuomone - reiškia užsitikrinti sau vietą pragare. Priminsime tik sąmojingą vieno filosofo pastabą: jei katės turėtų savo dievą, jos manytų, kad jų dievas gaudo peles.

Tokios detalės, kaip šis dievo pasivaikštinėjimas po Edeno sodą, akivaizdžiai rodo, kad čia nėra kalbos nėra apie kokią nors mistinę alegoriją: visas pasakojimas dėstomas pačiu realistiškiausiu stiliumi.

„Tuomet viešpats dievas pašaukė Adomą ir jam tarė: - Kame esi?“ (Pradžios 3, 9).

Vargšas ponas Adomas suglumęs ir apgailėtinas; ir jo žmona jau nuleido nosį. Jie stengiasi pasislėpti, dingti. Bet kur tau: nuo visaregės akies nepaspruksi. Veltui stengiasi jie, vargšai, pasislėpti nuo to, kurs „*viską mato*“! Užpakaly jų, iš šonų - visur aidi griausmingas dievo balsas kaip kokio valdingo ir griežto pono, pasiruošusio nubausti savo neklaužadą vergą. Nieko nepadarysi - pakliuvote, teks prisipažinti. Nuleidę galvas, jie prašosi dovanojami.

Adomas ir Ieva slepiasi nuo Dievo

„Jis atsiliepė: - Aš išgirdau tavo balsą sode ir nusigandau, kadangi esu nuogas, ir pasislėpiau“ (Pradžios 3, 10).

Štai jie stovi prieš poną, prieš tą dievą, kuris žino ateitį, kuris numatė atsitikimą su žalčiu ir obuoliu ir kuris pyksta, tarsi būtų nieko neįtaręs, tarsi viskas būtų atsitikę ne pagal jo aukščiausiąją valią. Adomas ir Ieva, baisiai sumišę, apie tai nėra nepagalvojo. Jie laikosi kaip nevykusį pokštą iškrėtę vaikiūkščiai.

- Ne aš pirmas pradėjau, tai jinai. Daugiau taip nebedarysiu. Dievaži, nebedarysiu!

„Dievas jam tarė: Kas tau nurodė, kad tu nuogas? Rasi, tu valgei iš medžio, iš kurio aš tau įsakiau nevalgyti? Ir Adomas tarė: Moteriškė, kurią man davei už draugę, davė man iš medžio, ir aš valgiau“ (Pradžios 3, 11-12).

Kaip matome, Adomas gana vykusiai prikišo dievui jo visa žinojimą:

- Juk tai tu, dieve, davei man žmoną. Neįmanoma nežinoti, ką duodi man gyvenimo palydovu?

„Tuomet viešpats dievas tarė moteriškai: - Kam tu tai padarei? Ji atsakė: - Žaltys mane apgavo, ir aš valgiau“ (Pradžios 3, 13).

Senis tuojau paskirs bausmę. Jis veikia nuosekliai: kas pirmas pradėjo, tam pirmam ir klius.

„Ir viešpats dievas tarė žalčiui: - Kadangi tu tai padarei, prakeiktas esi tarp visų žemės gyvulių ir žvėrių; tu slinksi ant savo pilvo ir ęsi žemę per visas savo gyvenimo dienas. Aš padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir tarp moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies“ (Pradžios 3, 14-15).

Dievas skirsto bausmes už nuodėmę

Ši žalčiui skirta bausmė aiškiai rodo, kad teologai, maniakiškai visur įžiūrėdami velnią, per daug nusikalba, jam priskirdami moters suvedžiojimą. Jei kaltas būtų buvęs Šėtonas, tai, be abejo, dievas būtų nubaudęs jį, bet ne žaltį.

Tačiau bausmė už gundymą išrinkta vien tikrai žaltį, kaip gyvūną, kaip lauko „žvėrį“. Galima

pamanyti, kad šis piktas patarėjas kitados turėjo kojas, kurias dievas atėmė jam ir privertė jį šliaužioti. Ši bausmė būtų be galo neteisinga, jei žaltys pats būtų niekuo nedėtas šioje byloje.

Įsivaizduokite, kad koks nors apgavikas vieną gražų rytą persirengia koku žmogumi, sakysime, vietos klebonu, ir jo vardu padaro kokią nors suktybę. Kas bus, jeigu jį pagaus, išaiškins ir atves į teismą? Ar teismas nuteis kleboną? Žinoma, ne. Jis nuteis tikrąjį kaltininką. Tai aišku!

Tad teologai gerai padarytų, atsisakydami savo pasakos apie velnią - pirmosios moters suvedžiotą: ji neišlaiko kritikos. O jeigu jie vis dėlto nori išsaugoti šią pasaką, tai reikia pripažinti, jog dievas šioje istorijoje neperprato velnio pinklių, matė vien tik žaltį ir visiškai be reikalo atėmė jam, vargšeliui, kojas.

Jei tiesa, kad žmonės bjaurisi žalčiu, jei tiesa, kad, pamatę žaltį - gyvatę, žmonės stengiasi sutraiškyti jam galvą, o jis taikosi įgelti jiems į koją, tai, atvirkščiai, yra vienas bausmės punktas, kurio žalčiai nevykdo: jie nesimaitina žemėmis.

Įprastinį lietuvių „bažnytinėje“ kalboje „žaltį“ reikėtų vadinti „gyvatę“, nes Biblijoje kaip tik ir kalbama apie gyvatę, tykojančią įgelti žmogui į koją. Žalčiai nenuodingi.

Šios bausmės žalčiai niekada nevykdė. Bėlieka spėlioti, jog dievas čia pritaikė „sąlyginį nuteisimą“. Stebėtis reikia, kad Biblija pamiršo tai nurodyti.

Ir dar vienas klausimas: koks gi „žaltys“ sugundė? Žaltys? Smauglys? Akiniuotoji gyvatė? Barškuolė? Pantinė? Gyvačių rūšių labai gausu.

Sakykime, ponią Adomienę gundė žaltys; sakykime net, kad žalčiui skirtą bausmę būtų buvę teisinga taikyti visai to žalčio ainijai ir ateityje visiems žalčiams atimti kojas, idant jie atgailautų už savo protėvio kaltę. Juk jei moteriškė nebūtų suspėjusi savo vyro įtraukti į nuodėmę, tai tik ji viena ir būtų buvusi nubausta. Ar ne taip? Bet vargšai žalčiai! Nusikalto vienas žaltys, tuo tarpu štai ir varinis žaltys, ir boa - konstruktorius, ir barškuolė gyvatė, ir smauglys, ir angis, ir didelė daugybe kitų neteko kojų ir šliaužioja pilvu, nors jie visai nekalti!

„Tarė taipgi moteriškai: Aš padauginsiu tavo vargus ir tavo gimdymus; tu sopuliuose gimdysi ir būsi vyro valdžioje, o jis bus tavo ponas“ (Pradžios 3, 16).

Visi komentatoriai vienbalsiai sutaria, kad ši bausmė liečia ne vien ponią Adomienę, bet taip pat ir visas kitas moteris iki pasaulio pabaigos. Nesustodami ties tuo, kiek čia yra dievo neteislingumo ir beprotybės, visų pirma pažymėsime, kad jei pirmoji moteris būtų nepasidavusi žalčio gundymui, tai ji, matyt, būtų gimdžiusi be skausmų. Vadinas, iki tol ji buvo visiškai kitaip sudėta negu savo pirmojo gimdymo metu. Vienu momentu, atseit, skelbdamas nuosprendį, dievas apvertė aukštyn kojomis visą moters organizmą. Čia tai jau iš tikrųjų dievo pirštas!

Ne pro šalį dar pastebėti, kad viešpačiui dievui, nors jis ir visagalis, nepavyko įgyvendinti bausmės, skirtos visai moteriškajai lyčiai: daugelis moterų gimdo be skausmų. Antra vertus, kiek yra tokių moterų, kurios ne tiktai neklauso savo vyrų, bet vedžioja juos už nosies ir laiko nuolatinėje baimėje! Jų vardas - legionas!

„Adomui gi tarė: - Kadangi tu paklausei savo pačios ir valgei iš medžio, iš kurio aš tau buvau įsakęs nevalgyti, žemė bus prakeikta dėl tavo pasiėlgimo: tarp vargų tu iš jos maitinsies per visas savo gyvenimo dienas. Ji tau želdins erškėčius ir usnis, ir tu valgysi lauko žolę. Savo veido prakaite

tu valgysi duoną, iki sugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas, kadangi tu esi dulkės ir vėl dulkėmis pavirsi“ (Pradžios 3, 17-19).

Pastabos tos pačios, kaip ir pirmiau. Bausmė, paskelbta Adomui, turi ištikti visus vyrus: tokia vieninga visų teologų nuomonė.

Baisiausioji bausmė - mirties nuosprendis. Tiesa, šaunusis dievas pamiršo savo grasinimą, kad, paragavę uždrausto vaisiaus, jie mirsią tą pačią prasikaltimo dieną. Dėl šio dievo tėvo užmaršumo nuteistieji pasinaudojo gana ilgu bausmės atidėjimu. Jei tikėtumėm Biblija, Adomas išgyveno dar 930 metų (Pradžios 5, 5). Bet jei Adomas nebūtų suvalgęs obuolio, jis būtų niekada nemiręs, taip pat ir mes būtume nemirtingi.

Jei dievas iš tikrųjų toks, kaip vaizduojamas Biblijoje, tai jis gerai padarė, kad žaltys pasiliko nebylys nuo to laiko ir negali nieko papasakoti, kitaip jis atskleistų mums kai ką įdomaus. Vis dėlto reikia pastebėti, kad atėmimas jam galios kalbėti neįeina į paskelbtųjų bausmių skaičių.

Dar viena pastaba savaime peršasi: tai dėl prakaitu praskiestos duonos. Labai tikėtinas dalykas, kad pirmykščiais laikais duonos nebuvo ir žmonės maitindavosi, kuo pakliūdavo. Bet tiek to. Sakykime, jog dievas turėjo galvoje ateities civilizuotą visuomenę. Žydų tauta, kurioje pasirodė bibliniai padavimai, iš tikrųjų valgė duoną, kai perėjo prie sėslaus gyvenimo būdo ir pradėjo verstis žemdirbyste. Tačiau dvasininkai tvirtina, kad Biblija esanti parašyta ne vien žydams: tai esąs įstatymas viso pasaulio gyventojams. Bet duoną valgo žmonės tik tose šalyse, kur auga grūdinės kultūros. Eskimai nežino, kas tai yra miltai. Daugelyje Indijos, Amerikos, Centrinės ir Pietų Afrikos sričių žmonės minta vaisiais ir medžioklės laimikiais.

Gal kas pasakys, kad žodį „*duona*“ dievas pavartojo perkeltine prasme, turėdamas galvoje visas maisto rūšis? Bet kodėl gi vis dėlto ši bausmė iš tikrųjų netaikoma visiems? Jei darbo žmogus dirba, kad turėtų ką valgyti, jei kas nors, gyvendamas iš savo darbo vaisių, tariasi išperkąs Adomo nuodėmę, šitai juk visiškai neliečia turtuolių, besidžiaugiančių paveldėtais milijonais! O nusipenėję dvasininkai? Jeigu jie ir prakaituoja, tai nebent nuo riebumo. Ne sunkiu triūsu pelnydamiesi sau peną, jie laisto prakaitu duoną kasdieninę!

Aštuoniolikta trečio perskyrimo eilutė labai nepalanki žmonių giminei. Be duonos, žmogus pasmerkiamas maitintis vien laukų žole lygiai su gyvuliais. Ką teiks jam žemė? „*Usnis ir erskėčius*“, - graso Biblija. Vis dėlto dievas, davęs tokį rūstų įsakymą, pražiopsojo: žmonės, be duonos ir žolės, valgo ir dar kai ką. Ir kodėl dievas savo žaibais nesutrupina restoranų, kurių valgių sąrašuose figūruoja mėsiški patiekalai?

Bet štai kas atsitiko, paskelbus nuosprendį: „*Ir Adomas praminė savo pačią vardu Ieva, kadangi ji buvo visų gyvųjų motina*“ (Pradžios 3, 20).

Meilusis vyras iki šiol nepasirūpino duoti vardo savo draugei; vadindavo ją tiesiog žmona, kaip skaitome Pradžios knygos antro perskyrimo dvidešimt trečioje eilutėje.

O dabar mes pamatysime, kad dievas, priešingai paplitusiai nuomonei, ne tuojau išvarė Adomą ir Ievą iš žemės rojaus. Iš pradžių dievas tėvas, manydamas, kad jų kostiumai iš figos lapų yra per lengvi, pasidarė siuvėju:

„*Viešpats dievas padarė taipgi Adomui ir jo pačiai kailinius apdarus ir jais apvilko juos*“ (Pradžios

3, 21).

Biblija nė žodžiu neužsimena apie tai, kada apsirengė pats dievas. Ar jis iki žmonių nupuolimo vaikščiojo irgi nuogas, ar jau dėvėjo tą ilgą „*balachoną*“, su kuriuo yra įprasta jį vaizduoti šventuose paveiksluose?

Šiems rūbams pagaminti teko nugalabinti niekuo nekaltus gyvulius; vadinasi, pirmąją skerdyklą atidarė ir pašventino pats viešpats dievas. Kaipgi po viso to reikalauti, kad mūsų protėviai nepanorėtų naudoti maistui taip greit ir netikėtai užmuštų ir nuluptų gyvulių mėsos? „*Spjaut į vegetarišką dietą!*“ - turėjo jie tarti vienas kitam.

O viešpats dievas būtų taip ir palikęs Adomą su Ieva gyventi ir mirti rojuje, jeigu, susitikęs juos po kurio laiko apsirengusius, nebūtų prisiminęs išgarsėjusio „*gyvybės medžio*“, kurio vaisių paragauti vyras ir moteriškė taip ir nesusiprato.

„*Ir tarė (dievas): - Štai Adomas pasidarė kaip vienas iš mūsų, žinąs, kas gera ir pikta; dabar tad kad jis kartais neištiestų savo rankos ir neimtų taipgi iš gyvybės medžio „ir valgytų, ir gyventų amžinai“* (Pradžios 3, 22).

Tokia yra dvidešimt antra eilutė, apie kurią nieko neužsimena šventosios istorijos vadovėliai.

Tad aišku: šie du žiopliai - Adomas ir Ieva, - kuriems „*gyvybės medžio*“ vaisiai nebuvo draudžiami, juos prasnaudė. O jei vyrui ir moteriai būtų šovusi į galvą laiminga mintis užvalgyti stebuklingųjų vaisių, kol dievas kirpo jiems drabužius iš gyvulių kailių, tai bent būtų prisiuvę jie barzdą savo griežtajam teisėjui! Nuosprendžio būtų buvę neįmanoma įvykdyti, ir dievas būtų pasirodęs esąs bejėgis.

Iš tikrųjų juokinga ta šventoji Biblija, kai ją atidžiai skaitai, ar ne tiesa?

Tas „*vienas*“ dievas, kuris staiga prasitaria, jog yra keli dievai, žinoma, plepa, kas nereikia. Be to, jis, tas „*visagalis*“, bejėgiškai prisipažįsta negalįs įvykdyti savo paties paskelbto mirties nuosprendžio. Tik pamanykite! Kad taip daugiau šaltakraujiškumo, daugiau įžvalgumo, ir Adomas su Ieva būtų tapę nemirtingais, nepaisydami dievo ir net prieš jo valią.

Ir kaip galų gale turėjo apsidžiaugti senasis dievas, kai jis vis dėlto prisiminė tą prakeiktąjį „*gyvybės medį*“.

„*Ir viešpats dievas jį išmetė iš linksmybių sodo, kad jis įdirbtų žemę, iš kurios buvo paimtas. O išvaręs Adomą, pastatė ties linksmybės sodu cherubiną su liepsniniu ir mirgančiu kalaviju sergėti kelio prie gyvybės medžio*“ (Pradžios 3, 23-24).

Dievas išvaro Adomą su Ieva iš Rojaus

Jokių abejonių, ar ne? Kaip tik šis nelemtas „gyvybės medis“ užvis labiausiai rūpėjo senajam elohimui. Jokių būdu Adomas ir Ieva neturėjo prisitarti prie jo. Betgi kuriems galams reikėjo sukurti tą medį? Iš tikrųjų, žinodamas ateities įvykius, dievas, be abejo, negalėjo pamiršti, kad vienas iš mūsų tolimųjų protėvių nusidės ir kad reikės jį ir visą žmonių giminę pasmerkti mirčiai. Tokiomis aplinkybėmis „gyvybės medis“ jo planams tegalėjo tik kliudyti. Ar ne geriau būtų buvę dievui jo visai neišauginti?

Na, o tas cherubinas su liepsnojančiu kalaviju prie Edeno sodo vartų - kas gi čia per nesąmonė? Nejau vienu žodžiu, vien savo valios pastangomis negalėjo dievas sutrupinti ir sunaikinti „gyvybės medžio“, nuo šiol nebetekusio jokios prasmės? Ir dievas nesusiprato to padaryti!

Ieškoma drąsių savanorių! Kas nori užsirašyti į rojaus ieškotojų ekspediciją? Jeigu jau viešpats dievas pasirūpino Edeno vartų apsauga, jeigu jau ėmė tokiomis primityviomis priemonėmis gintis nuo žmonijos mėginimų surasti kelią, vedantį prie gyvybės medžio, vadinasi, žemiškasis rojus ir stebuklingasis medis kažkur dar tebėra. Jei, tyrinėdami Tigo ir Eufrato sritis, pamatysime angelą su ugnies kalaviju, saugantį kokius nors vartus, galėsime sušukti:

- Pagaliau! Štai jis, dievo sukurtasis rojus.

Yra dar viena esminė „žymė“, nurodanti rojų - tai tvora, nes senovės žydų rojaus pavadinimas hebrajiškai „han eden“ kaip tik reiškia „aptvertą vietą“.

Na, o kas per vienas tasai sargybinis? Pradžios knygos hebrajiškame tekste pavartotas žodis „cherub“. Jis reiškia „jautis“ ir yra kilęs iš žodžio „charab“ (arti). Senovės žydai daugeliu atžvilgių mėgdžiojo savo kaimynų, vėliau pavergėjų, babiloniečių papročius, o taip pat ir kulto

dalykus. Jie, pavyzdžiui, ėmė lipdyti didžiulius jaučius, kažką panašaus į sfinksus, sudėtingus gyvūnus, kuriuos patalpindavo šventyklose. Tos statulos turėdavo žmogaus veidą ir jaučio snukį, o taip pat sparnus, žmogaus kojas su jaučio kanopomis. Krikščionių teologai iš „cherubo“ padarė „cheru - bimus“. Šie cherubiniai - tai raudonskruosčiai jauni angeliukai be kūno ir aplamai be nieko, tik su vaikiškom galvutėm ir dviem sparniukais. Tų angeliukų bažnyčių papuošimuose gana daug. Labai galimas daktas, kad angeliškasis žemės rojaus šveicorius ne visai atitinka naivių tikinčiųjų įsivaizduotus cherubinus; priešingai, tai „cherubas“ senovės žydų prasme, su galva, žmogaus veidu ir jaučio snukiu. Keliautojai pažins jį iš tolo. Arba, jei tai krikščioniškojo tipo cherubinas, be kūno ir rankų, tuomet liepsnojantį kalaviją jis laiko dantyse, ir mes dar greičiau atkreipsime į jį dėmesį.

Mūsų pačių simpatijos labiau linksta į kiemsargį su pusiau žmogaus, pusiau jaučio galva.

Taigi drąsiau į kelionę rojaus ieškoti! Net jei ir nepavyktų prasigauti rojaus vidun, kelionė vis tiek bus įdomi: bus galima bent paslampinėti aplink sodą ir įtraukti rojų į geografijos žemėlapi, kuris iki šiol tebėra su šiuo esminiu trūkumu.

3 SKYRIUS

Trumpa pirmųjų žmonių istorija

Ketvirtas Pradžios knygos perskyrimas prasideda trumpa ir pakankamai aiškia pastaba apie tai, kad bibliniai pirmieji tėvai, išvaryti iš rojaus, pirmiausia pasirūpino savo ainija.

„O Adomas pažino savo pačią Ievą, kuri tapo nėščia ir pagimdė Kainą, sakydama: - Gavau žmogų per dievą, - Ir ji vėl pagimdė jo brolių Abelį“ (Pradžios 4, 1-2).

Mūsų teologai, kreivai ir šleivai aiškindami Bibliją, rado ir čia dėl ko pasiginčyti. Kai kurie iš jų, priešingai anksčiau nurodytam tekstui ir, matyt, nelaikydami jo pakankamai aiškiu, buvo tos nuomonės, kad pirmieji žmonės mylėtis pradėjo dar rojuje. Kiti mano, kad Ieva, vos tik sukurta, tuojau praradusi nekaltybę. Dar kiti, remdamiesi minėtomis Pradžios knygos eilutėmis, teigia, jog Adomas nė negalvojęs pažinti Ievos, prieš išvarant juos iš rojaus.

Nesutarimai neapsiribojo vien tik tuo. Teologų nuomonės išsiskyrė dar ir dėl šio dalyko: tariant, kad pirmieji žmonės ėmė gyventi moterystėje, išėję iš rojaus, nėra jokio pagrindo tvirtinti, jog tai atsitiko tuojau pat. O jei taip, kada gi? Kuriuo metu? Teologai nori viską žinoti; tie žmonės yra nepaprastai smalsūs, ypač šitokio pobūdžio klausimais. Jie teigia, jog Adomas savo ryžtingus žygius žmonos atžvilgiu atidėjęs penkiolikai ir net trisdešimčiai metų. Kiti labai rimtai tvirtina, jog Adomas ir Ieva, norėdami išpirkti savo nuodėmę, buvo susitarę lytinį susilaikymą nutraukti ne anksčiau kaip po... šimto metų.

Manote, kad jau viskas? Ak, kaip mažai jūs pažįstate teologus! Kai kurie iš jų ištraukė legendą, esą Adomas - vis per tą nelemtąjį „uždraustą vaisių“ - išsaugojęs savo žmonos nekaltybę pusantro šimto metų, visą tą laiką gyvendamas su kažkokia Lilita, sutverta, panašiai kaip ir jis, iš žemės.

Jiedu sugyvenę keletą velnių.

Yra žinomas žydų rabinų padavimas, kad iš Adomo ir velnienės Lilitos kilę milžinai ir velniai. Šio padavimo šaknys glūdi asirų - babiloniečių piktųjų dvasių - „*daivų*“, „*bel - dababi*“ - kulte.

Tik po daugelio metų Adomas vedęs Ievą, kai dievas jau buvo nuėmęs nuo jo ekskomuniką. Tuomet jam ir pradėję gimti vaikai. Galiausiai buvo ir tokių komentatorių, kurie teigė, kad po to, kai pirmieji žmonės buvo ištremiti iš rojus, velnias kurį laiką gyvenęs su Ieva kaip vyras su žmona.

O Ievos gimdymo klausimas? Mielieji teologai ir čia rado neišsenkamos medžiagos dievobaimingiems samprotavimams ir „*moksliniams*“ tyrinėjimams. Jie, pavyzdžiui, visai rimtai gvildeno klausimą, ar Adomas su Ieva turėjo bambas, ar ne.

Tačiau visa tai - juokingos smulkmenos. Pereikime prie visiškai rimtų ir esminių dalykų. Biblijoje ir rimti dalykai gali skaitytoją pralinksinti ir sukelti sveiką juoką.

„*O Abelis buvo avių piemuo, Kainas gi žemdirbys*“, - sako Biblija (Pradžios 4, 2).

Prašyčiau pasvarstyti valandėlę: katras Adomo sūnų, jūsų nuomone, paklausė dievo, rinkdamasis profesiją? Be abejo, Kainas, nes viešpats buvo įsakęs žmogui dirbti žemę ir maitintis vien tik tuo, ką išaugins dirva. Tuo tarpu Abelis tapo piemeniu. Jis veisė bandas avių, žinoma, ne tam, kad grožėtųsi, kaip jos ganosi, o pats dūduotų dūdele. Savo avis jis augino kepsniui. Kaip matome, Abelis sulaužė kategorišką ir aiškų dievo įsakymą. Tačiau vis tiek jis buvo dievo numylėtinis. Iš tiesų, brangieji teologai, tą jūsų viešpatį dievą reikėtų laikyti ne vienuolynų celėse, bet atitinkamoje gydymo įstaigoje.

Abelio atnaša Dievui

„Ir po daugelio dienų atsitiko, kad Kainas atnašavo viešpačiui žemės vaisių dovanas. Taipgi ir Abelis aukojo iš savo bandos pirmuonių ir iš jų riebumo. Tuomet viešpats pažvelgė į Abelį ir į jo dovanas; į Kainą gi ir į jo dovanas nepažvelgė. O Kainas labai įpyko, ir jo veidas įdubo“ (Pradžios 4, 3-5).

Kaino atnaša Dievui

Iš tikrųjų buvo ko susikrimsti: juk dievas čia parodė savo kaprizingą neteisingumą.

Nagrinėdamas klausimą, kodėl taip atsitiko, Jonas Auksaburnis tikina, kad Abelio norai buvę „pamaldūs“ ir kad jis aukojęs pirmagimius, atseit, kas brangiausia, kas geriausia, ir riebalus, tai yra, kas skaniausia, maloniausia, tuo tarpu Kainas aukojęs „kas pakliuvo“. Todėl „viešpats buvo patenkintas Abeliu“. Šią biblinę istoriją teologai religinio auklėjimo tikslais perdirbo, pagražino prasimanymais, esą Abelio aukos dūmai kildavę tiesiai į viršų, o Kaino aukos dūmai driekdavęsi pažeme, nes Abelis aukodavęs gryna širdimi, o Kainas - nenoromis. Biblijos tekstas nesako nieko panašaus.

„Tuomet viešpats jam tarė: - Kodėl įpykai? Ir kodėl tavo veidas įdubo? Argi, jei darai gerai, negausi užmokesčio? O jei piktai darai, ar nusidėjimas nebus tuojau duryse? Bet po tavim tebūnie jo pageidimas, ir tu turi jam viešpatauti“ (Pradžios 4, 6-7).

Biblija nepraneša, ką atsakė dievui Kainas. Reikia pripažinti, kad paistalas, išdėstytas septintoje eilutėje, galėjo bet ką sugluminti. Atsakyti buvo iš tikrųjų sunkoka. Kainas nebuvo pranašas. Priešingu atveju jis būtų galėjęs tarti:

- Vadinasi, jums labiau patinka mėsiškos aukos, didžiai gerbiamasis pone dieve? Gerai! Tačiau jūs duodate pavyzdį, kuriuo paseks visi pagonių kunigai. Jūs apreiškiate savo skonį, kurio laikysis visi stabai. Vėliau bus paskelbta, kad toks grubus skonis nepritinka dievui... O ar žinote, kas tai padarys? Gi patys Biblijos šalininkai - religijos tarnai!

Bet Kainas nieko neatsakė. Šis žmogus, kuris tiek dirbo, kol išaugino moliūgus, kuris paaukavo pačius sultingiausias savo aguročius ir matė, jog dievas nepriima tos aukos, suprato, kad dievas juokiasi iš jo; jis tuo taip pasipiktino, kad valandėlei neteko galvos. Ir todėl, užuot supykęs ant kaprizingo ir savivaliautojo dievo, jis užsipuolė savo brolių.

„Ir Kainas tarė savo broliui Abeliui: - Išeikiva laukan! - Jiems gi esant lauke, Kainas pakilo prieš savo brolių Abelį ir jį užmušė“ (Pradžios 4, 8).

Kainas užmuša Abelį

Trumpai drūtai. Kainas buvo ūmus vaikinys. Jis pasivadina savo brolių pasivaikštinėti, išsiveda jį laukan kažkokia dingstimi, sakykime - plaštakių gaudyti, ir, paėjęs toliau nuo namų, pradeda su Abeliu kvailą ginčą; paskui kapliu per galvą, ir baigta! Tad išeina, jog iš visos žmonijos pirmutinis numirė ne kas kitas, kaip pats viešpaties dievo numylėtinis - Abelis.

Kas gi po viso to dedasi Kaino galvoje? Ar paveikė jį padaryto nusikaltimo baisumas? Nė kiek. Jis iš karto pasidaro užkietėjusiu galvažudžiu, stačiai apsigimusiu katorgininku. Nejaucia jis nė mažiausio sąžinės graužimo. Jis staiga nepaprastai sužūlėja, nė truputėlio nebebijo dievo.

„Tuomet viešpats tarė Kainui: - Kame tavo brolis Abelis? - Jis gi atsakė: - Nežinau; argi aš esu savo brolio sargas?“ (Pradžios 4, 9).

"Kame tavo brolis Abelis?"

Rodos, taip ir matai prieš akis vaizdą: dievas tėvas iškiša galvą pro debesis ir klausinėja žudiką, o šis ramiausiai, kaip profesionalas nusikaltėlis, būdamas tikras, kad užtrynė nusikaltimo pėdsakus ir vedžioja už nosies tardymo organus, nusišpjauna sau pro dantis. Tačiau dievas nepraleido nė vienos šio įvykio detalės: jo dieviškoji akis ir šį kartą pasirodo buvusi nepriekaištingai budri.

„Ir viešpats jam tarė: - Ką padarei? Tavo brolio kraujas šaukiasi į mane nuo žemės“ (Pradžios 4, 10).

Aukos kraujas sukilo prieš žudiką

Aišku, Kainas bus žiauriai nubaustas. Dievas prakeikia jį ir paskelbia:

„Dabar tai tu būsi prakeiktas ant žemės, kuri išsižiojo ir priėmė iš tavo rankos tavo brolio kraują. Kada tu ją dirbsi, ji tau neduos savo vaisių. Tu būsi klajūnas ir pabėgėlis ant žemės!“ (Pradžios 4, 11-12).

Kainas pasmerkiamas valkatauti, neturės jis nei trobos, nei bobos - amžinai ir be paliovos bastysis ir kamuosis. Bet palauk, brangusis dieve! Jeigu jis tolydžio klajos, be poilsio ir ramybės, tai kaipgi jis tuo pačiu metu bus žemdirbys? Juk šis verslas reikalauja sėslaus gyvenimo būdo. Kaip jis galės dirbti žemę, nors ir nesėkmingai?

Tačiau biblinis Kainas visa tai priėmė rimtai, baisiai išsigando ir iš tos baimės net pamiršo, kad žmonijos viso labo tėra trys žmonės: jo tėvai ir jis pats. Jam jau vaidenasi, kad jį, klajojantį, gali kokie nors piktadariai iš už kampo nudėti.

„Ir Kainas tarė viešpačiui: Mano neteisybė yra per daug didi, kad aš galėčiau nusipelnyti atleidimą. Štai tu šiandien mane išvarai iš tos šalies, ir aš turiu slėptis nuo tavo veido, ir būsiu klajūnas ir pabėgėlis ant žemės. Taigi kiekvienas, kurs mane ras, užmuš mane“ (Pradžios 4, 13-14).

Dievo rūstybe iškart sumažėja. Netekęs tikrovės jausmo, dievas imasi ginti Kainą nuo nesamų žudikų. Jeigu tai nesvaičiojimas, pasakykite, meldžiamieji, kas tai?

„Ir viešpats jam tarė: Visai taip nebus; bet kiekvienas, kurs užmuštų Kainą, bus septyneriopai nubaustas. Ir viešpats padėjo ant Kaino žymę, kad nė vienas radęs jo neužmuštų“ (Pradžios 4, 15).

Kainas pažymimas

Čia nenoromis lauki, kad toliau bus pasakojama apie Kaino klajonių nuotykius. Bet ne. Pasirodo, niekas nebuvo didesnis namisėda, kaip šis „bastūnas“.

„Tuomet Kainas, atstojęs nuo viešpaties veido, gyveno pabėgėliu šalyje į rytus nuo Edeno. O Kainas pažino savo pačią, kuri tapo nėščia ir pagimdė Enoką; ir jis pastatė miestą, ir jį praminė savo sūnaus vardu Enokas“ (Pradžios 4, 16-17).

Iš čia mes sužinome, kad Kainas vedė, nors autorius nepasako ką. Bet aišku, jog Adomas ir Ieva turėjo dukterų, kurių Biblija nesiteikia paminėti, ir Kainas vedė vieną iš savo seserų. Nepalaikykime jam tai už bloga: kraujomaiša, sprendžiant iš šventojo rašto, pirmysčiais žmonijos laikais buvo privaloma.

Tačiau žmogus pašoki, nustebeš, kad Kainas įkūrė miestą. To jau per daug! Valkata stato miestą! O iš kur jis gavo darbininkų? Kokius įrankius jie naudojo statydami? Ir pagaliau, kur prisirinko Kainas gyventojų tam šauniam miestui? Dievobaimingasis šventojo rašto autorius čia pamelavo, nė nemirkitelėdamas.

Sekančios eilutės mums aprašo Kaino ainiją. Enokui gimė Iradas, - Iradui gimė Maviaelis; Maviaeliui gimė Matusalis. Visų šių asmenų težinome tik vardus. Matusaliui gimė kažkoks Lamekas, kuris santuokoje buvo didesnis besotis, negu jo kilnieji protėviai. Garbingasis Lamekas yra daugpatystės išradėjas: pradžiai jis pasiėmė dvi žmonas. Iš žmonos Ados jis turėjo du sūnus: Jabelį ir Jubalį, o iš žmonos Šėlos turėjo sūnų Tubalkainą ir dukterį Noemę.

Atrodo, kad Jabelio sūnūs labiau mėgo tyrą laukų orą, negu jų protėvio Kaino pastatytą miestą, nes jie pirmieji žmonės, gyvenę palapinėse (20 eil.). Tuo tarpu Jubalio sūnams, priešingai, miestas

patiko; jie buvo linksmiausi žmonės šeimoje - mėgo muziką. Jubalis „*buvo arfininkų ir vamzdininkų tėvas*“ (21 eil.).

Poligamui Lamekui, matyt, trūko šulo galvoje. Pradžios knyga pateikia vieną jo kalbą, pasižyminčią, beje, ta gera ypatybe, kad ji trumpa. Tačiau joks komentatorius niekad nesugebėjo jos kaip reikiant paaiškinti:

„Ir Lamekas sakė savo pačioms: Ada ir Šėla, klausykitės mano balso; Lameko moterys, įsidėmėkite mano žodžius. Aš užmušiau žmogų už mano žaidimą ir jaunikaitį už mano randą. Už Kainą bus atkeršyta septyneriopai, o už Lameką - septynias dešimtis sykių septyneriopai“ (Pradžios 4, 23-24).

Ši kalba baisiai paveikė abi damas: būdamos, matyt, visiškai pritrenktos, jos nepareikalavo paaiškinti, ką tos negirdėtos pagyros reiškia.

Toliau šventraštis iškart imasi registruoti trečiojo Adomo sūnaus Seto gimimo aktą.

„Taip pat Adomas dar pažino savo moterį, ir ji pagimdė sūnų, ir praminė jį vardu Setas, sakydama: dievas man davė kitą ainią vieton Abelio, kurį užmušė Kainas. Bet ir Setui gimė sūnus, kurį jis praminė Enosu; tasai ėmė šauktis dievo vardo“ (Pradžios 4, 25-26).

Kitas, penktas perskyrimas, pašvęstas išimtinai Nojaus, kilusio iš Adomo per jo sūnų Setą, genealogijai. Kaino ainija paliekama nuošaliai ir toliau nebeminima.

Štai kaip išsišakojo tas genealogijos medis, kuriame paminėti tik vyresniųjų sūnų vardai: Setas, Enosas, Kainanas, Malaleelis, Jaredas, Enokas, Matusalis, Lamekas, Nojus. Įdomiausia šiame perskyrime - tai žinios apie nepaprastai ilgą šių patriarchų amžių: Adomas turėjo 130 metų, kai gimė Setas, ir jis dar gyveno 800 metų; Setas mirė, turėdamas 912 metų; Enosas išgyveno 905 metus; Kainanas - 190 metų. Jauniausias mirė Lamekas, Nojaus tėvas; šis Lamekas (kurio nereikia painioti su keistuoliu bigamu Lameku) mirė 777-ąjį savo amžiaus pavasarį.

Enokas, Jaredo sūnus, buvo apsukriausias: jis iš viso nemirė.

„Enokui turint šešias dešimtis penkerius metus, gimė Matusalis. Ir Enokas vaikščiojo su dievu ir, gimus Matusaliui, gyveno tris šimtus metų, ir jam gimė sūnūs ir dukterys. Ir visų Enoko dienų buvo trys šimtai šešios dešimtys penkeri metai. Ir jis vaikščiojo su dievu, ir nebuvo daugiau matytas, nes dievas jį atsiėmė“ (Pradžios 5, 21-24).

Patriarchas Enokas laimingas ir danguje.

Tikrai šaunus atvejis! Nesvarbu, kokiais paaiškinimais teologai jį aprūpino: mes jais nesistebime.

Ilgo amžiaus prizas atiteko Matusaliui - gyvo į dangų paimto Enoko sūnui: tas tai bent buvo vyras! 187 metus jis išgyveno, būdamas lytinis abstinentas, ir tik po to teikėsi duoti pasauliui Lameką Nr. 2. Paskui jis išgyveno dar 782 metus, šį kartą jau panaudodamas vyriškus sugebėjimus:

Matusalis tapo tėvu, būdamas 187 metų

„Ir gyveno Matusalis, pagimdęs Lameką, dar septynis šimtus aštuonias dešimtis dvejus metus, ir jam gimė sūnūs ir dukterys“ (Pradžios 5, 26).

Viso labo 969 metai! Susimildami, neabejokite: toks buvo kitados ilgas žmonių amžius.

O ką jūs pasakysite apie Lameko sūnų Nojų? Lamekas pavadino savo sūnų Nojumi, sakydamas:
„Tasai mus paguos mūsų rankų darbuose ir varguose ant žemės, kurią dievas yra prakeikęs“
(Pradžios 5, 29).

„Nojui gi turint penkis šimtus metų, gimė Šėmas, Chamas ir Jafetas“ (Pradžios 5, 32).

Išgyventi 500 metų ir tik tada pradėti bučiuotis su savo žmona? Na, bet ką gi: verčiau vėliau, negu niekad!

Daug rašalo išlieta dėl nepaprastai ilgo Pradžios knygos patriarchų amžiaus. Katalikų teologai, jausdami, kaip sunku suvirškinti tokius nebūtus dalykus, visai stengėsi išgelbėti šventosios knygos pasakojimus nuo pajuokos. Jie ėmė tvirtinti, kad metais reikia suprasti, rasi, Mėnulio fazes, nes anais laikais, girdi, laikas būdavo skaičiuojamas tik mėnesiais. Tuomet išeitų, kad Matusalis gyveno iš viso 80 metų. Tačiau tuos komentatorius nutildė pašėlę fanatikai, kurie žūt būt nori tikėti stebuklingai ilgu pirmųjų žmonių amžiumi. Jie primygtinai reikalauja, kad bibliniai metai būtų skaičiuojami kaip tik po 12 mėnesių, nes kitaip bibliniai padavimai pasidarys dar juokingesni. Pavyzdžiui, Abraomas, pasak Pradžios knygos, mirė, *„susilaukęs vėlaus amžiaus ir dienų pilnybės“*, turėdamas 175 metus (Pradžios 25, 7-8). Skaičiuojant metus pagal Mėnulio fazes, išeitų, kad Abraomas tegyveno 14 metų ir 7 mėnesius. Toliau Biblija sako, kad Enokas, Kainanas, Malaleelis pirmagimių susilaukė, turėdami 90, 70 ir 65 metus. Skaičiuojant pagal Mėnulio fazes,

reikia sutikti, kad šie protėviai susilaukė vaikų, turėdami vienas 7 su puse metų, kitas 5 metus ir 10 mėnesių, o trečias - 5 metus ir 5 mėnesius. Pagaliau, anot Biblijos, Nachoras susilaukė ainijos, būdamas 29 metų. Ar galima sutikti su tuo, sušunka vienas dievobaimingas komentatorius, kad Nachoras teturėjo vos 2 metus ir 5 mėnesius, kai jam gimė pirmasis sūnus?!

Be abejo, gerbiamieji ponai dvasininkai, Biblija skaičiuoja metus po 12 mėnesių. Bet tuomet be galo juokinga, kodėl kvailiukas Nojus laukė, kol jam sukaks 500 metų, kad galėtų pagaliau pradėti lytinį gyvenimą.